

Explaining the model of value creation of tax income and gross domestic product based on tax system reforms

Bahram Ramazani¹ , Mojtaba Malekichoobari² , Sina Kheradyar³

1- PhD Student of Accounting Department, Qazvin Branch, Islamic Azad University, Qazvin, Iran.

2- Assistant Professor of Accounting Department, Rasht Branch, Islamic Azad University, Rasht, Iran.

3- Associate Professor of Accounting Department, Rasht Branch, Islamic Azad University, Rasht, Iran.

Receive:

05 February 2024

Revise:

03 May 2024

Accept:

21 May 2024

Keywords:

value creation,
tax revenue,
gross domestic
product,
tax system reforms

Abstract

The purpose of the current research is to explain the pattern of value creation from tax revenue and gross domestic product based on tax system reforms. According to its purpose, the research method is applicable; in terms of execution method, it is mixed (qualitative-quantitative), and in terms of nature and method, it is exploratory-explanatory. The statistical population of the research in the qualitative part includes 12 managers and assistants of the tax system, experts and consultants selected by non-probability sampling method with multiple strategies (intensity and snowball); and in the quantitative part it includes 265 people from those who were working in the administration of tax affairs of Tehran province, selected by random cluster sampling method. Data collection was done by semi-structured interviews in the qualitative part; and by the questionnaire in the quantitative part. Qualitative data analysis was done using the data-based method with MAXQDA software; and the quantitative part with Smart PLS. The findings of the research showed that the formation of the concept of tax revenue and gross domestic product value creation indicators based on tax system reforms includes 69 components in the form of 43 categories and 17 major categories. The conceptual model of the research has been implemented during the investigated relationships. The results of the research show that the influence between the components in the quantitative study had a necessary and appropriate level. Conclusion of the Tax system reforms focusing on value creation of tax revenue and GDP are very important in the economic and social development of countries. It is possible to create added value, sustainable development, reduce poverty and improve social skills by improving the tax system and related reforms.

Please cite this article as (APA): Ramazani, B., Malekichoobari, M., & Kheradyar, S. (2024). Explaining the model of value creation of tax income and gross domestic product based on tax system reforms. *Journal of value creating in Business Management*, 4(2), 412-437.

<https://doi.org/10.22034/jvcbm.2024.441437.1311>

Publisher: Iranian Business Management Association

Creative Commons: CC BY 4.0

Corresponding Author: Mojtaba Malekichoobari

Email: mojtaba.malekichoobari@iau.ac.ir

Extended Abstract

Introduction

The tax system, as one of the main tools of the government to collect public revenues and provide financial resources, plays a significant role in determining income distribution and affecting social welfare. This system can have a significant impact on GDP (production and economic growth) and therefore, its proper design and modification can help improve economic and social indicators (Haj Mahmoud Attar & Araei, 2022). Previous studies in the field of tax system reforms and their impact on GDP have been considered as one of the most popular topics in economic sciences. Research shows that the tax system and tax requirements can have a significant impact on GDP, and improving tax revenue can contribute to economic growth. (Akcigit et al, 2018). The economic infrastructure of any organization is formed by the financial issues of that organization, the establishment of a prosperous economic system with a strong financial infrastructure in the country helps to increase income and strengthen the financial health of the budget by establishing the optimal and appropriate relationship between limited resources and unlimited human needs. Human resources are certainly one of the most important pillars of organizations and each and every employee is involved in the process of development and progress of organizations, so one of the reasons for the success of organizations is to have taxpayers who strive beyond their duties. The inefficiency of the tax system has led to the emergence of challenges whose long-years persistence has led to problems. The low ratio of taxes to GDP in recent decades has caused taxes to play a small role in the country's economy despite all the measures and efforts, so in this research we are looking for an answer to the question: What is the pattern of value creation from tax revenue and gross domestic product based on tax system reforms?

Theoretical Framework

Value creation of tax revenue and gross domestic product

Reforming the system of exemptions and tax facilities for important industries and less developed areas will create balance and uniform development throughout the country. Also, with the improvement of the tax transfer system and the progressive reduction of heavy tax effects, the incentives for tax fraud will decrease and public trust in the tax system will increase. This balance and positive relationship between the tax system and GDP leads to sustainable economic growth, reducing poverty, and improving social skills (Drummond et al, 2023).

Increasing tax transparency and information

Increasing tax transparency and information means providing accurate, comprehensive, and accessible information about taxes and the tax process. This action helps to strengthen tax justice, reduce tax evasion, and better structure of the tax system. Tax information related to any person or entity should be made available to the public. This information includes income, tax paid, exemptions, and other tax details. Transparency and knowing the tax reality of each individual is guaranteed by providing access to this information, and illegal activities such as tax evasion can be prevented (Panahian et al, 2012).

Ramezani et al, (2024) investigated the explanation of the improvement pattern of tax revenue and GDP based on the behavioral reforms of the tax system. The findings of the research showed that the improvement of tax revenue and gross domestic product based on the behavioral reforms of the tax system (including the themes of causal conditions: economic, social, and political; central conditions: tax structure, reducing tax corruption, reforming the tax monitoring and enforcement system; conditions Strategies: promoting tax culture, decreasing tax discrimination, and tax system reform; intervening conditions: legal reforms

and tax policies; background conditions: level of economic development, level of tax ability, and establishment of a fair tax system; conditions of consequences: increase in production, increase in economic competitiveness, and reduction of tax corruption) can have an effect.

Jiang et al, (2023), in a research titled government social media and corporate tax avoidance showed that the higher the performance quality of government social media tax offices, the lower the degree of tax avoidance of local firms, which works by reducing tax avoidance incentives and increasing the difficulty of committing tax avoidance. In addition, government social media have a substitution effect on tax enforcement and administration. They also found that government social media should focus on strengthening their official and professional characteristics. Due to recent significant changes in the way companies handle taxes, the proportion of information that tax offices send in system operations should be increased accordingly.

Research methodology

The research method is applicable in terms of purpose; mixed (qualitative-quantitative) in terms of execution method, and exploratory-explanatory in terms of nature and method. The statistical population of the research in the qualitative part includes 12 managers and assistants of the tax system, experts and consultants selected by non-probability sampling method with multiple strategies (intensity and snowball); and in the quantitative part it includes 265 people from those who were working in the administration of tax affairs of Tehran province, selected by random cluster sampling method. Data collection was done by semi-structured interviews in the qualitative part; and by the questionnaire in the quantitative part.

Research findings

Qualitative data analysis was done using the data-based method with MAXQDA software; and the quantitative part with Smart PLS. The findings of the research showed that the formation of the concept of tax revenue and gross domestic product value creation indicators based on tax system reforms includes 69 components in the form of 43 categories and 17 major categories. The conceptual model of the research has been implemented during the investigated relationships. The results of the research show that the influence between the components in the quantitative study had a necessary and appropriate level. Conclusion of the Tax system reforms focusing on value creation of tax revenue and GDP are very important in the economic and social development of countries. It is possible to create added value, sustainable development, reduce poverty and improve social skills by improving the tax system and related reforms.

Conclusion

The current research was conducted with the aim of explaining the model of value creation from tax revenue and gross domestic product based on tax system reforms. The results of this research are in agreement with the results of Ramezani et al, (2024), Jiang et al, (2023), Cateia & Ferreira (2023), Hayo & Mierzwa (2022), Yu (2022), Fstmawati (2022), Sarmad et al, (2022), Nguyen et al, (2021), Mohajeri et al, (2020), Hasanvand et al, (2020), and Makiyan et al, (2019). Hayo & Mierzwa (2022) analyzed the dynamic results of local forecasts by using shocks of interest, narrative information about future tax changes in the quarter of their introduction to the legislative body. After the tax cut is enacted, economic activity in the United States (UK) decreases (increases), but remains unaffected in Germany. When they allowed responses to vary over the business cycle, they found evidence that US GDP fell

regardless of the business cycle, while UK GDP only rose in non-recessionary times. German GDP increases (decreases) during a recession (non-recession).

According to the results of the research, the following suggestions were presented:

- 1- Revising tax laws and regulations in order to simplify and be more transparent in the tax system, which will lead to reducing opportunities for tax conversion and reducing tax corruption.
- 2- Creating tax incentives for long-term investments and job creation, especially in local industries and technological sectors.

تبیین الگوی خلق ارزش از درآمد مالیاتی و تولید ناخالص داخلی مبتنی بر اصلاحات نظام مالیاتی

بهرام رضانی^۱ , مجتبی ملکی چوبری^۲ , سینا خردیار^۳

۱- دانشجوی دکتری گروه حسابداری، واحد قزوین، دانشگاه آزاد اسلامی، قزوین، ایران
۲- استادیار گروه حسابداری، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران
۳- دانشیار گروه حسابداری، واحد رشت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، ایران.

چکیده

هدف پژوهش حاضر تبیین الگوی خلق ارزش از درآمد مالیاتی و تولید ناخالص داخلی مبتنی بر اصلاحات نظام مالیاتی می‌باشد. روش پژوهش با توجه به هدف آن، کاربردی و از حیث شیوه اجرا، آمیخته (کیفی- کمی) و از نظر ماهیت و روش، اکتشافی - تبیینی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش در بخش کیفی شامل ۱۲ نفر از مدیران و معاونین سیستم نظام مالیاتی، کارشناسان و مشاور و به روش نمونه‌گیری، غیراحتمالی با راهبرد چندگانه (شدت و گلوله‌برفی) می‌باشد و در بخش کمی شامل ۲۶۵ نفر از تعداد افراد شاغل در اداره امور مالیاتی استان تهران و با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی انتخاب شدند. گردآوری داده‌ها در بخش کیفی از مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته و در بخش کمی پرسشنامه صورت گرفت. تحلیل داده‌های کیفی از روش داده بنیاد و با نرم‌افزار MAXQDA و بخش کمی با Smart PLS انجام شد. یافته‌های پژوهش نشان داد که شکل‌گیری مفهوم شاخص‌های ارزش آفرینی درآمد مالیاتی و تولید ناخالص داخلی مبتنی بر اصلاحات نظام مالیاتی شامل ۶۹ مولفه در قالب ۴۳ مقوله و ۱۷ مقوله عمده است. در طی روابط بررسی شده، مدل مفهومی تحقیق پیاده سازی شده است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که تأثیرگذاری بین مولفه‌ها در مطالعه کمی، از میزان لازم و مناسبی برخوردار بوده است. نتیجه‌گیری اصلاحات نظام مالیاتی با تمرکز بر ارزش آفرینی درآمد مالیاتی و تولید ناخالص داخلی، اهمیت بسیاری در توسعه اقتصادی و اجتماعی کشورها دارند. با بهبود نظام مالیاتی و اصلاحات مربوطه، می‌توان به ایجاد ارزش افزوده، توسعه پایدار، کاهش فقر و بهبود شایستگی‌های اجتماعی دست یافت.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۱/۱۶

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۲/۱۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۳/۰۱

کلید واژه‌ها:

خلق ارزش،
درآمد مالیاتی،
تولید ناخالص داخلی،
اصلاحات نظام مالیاتی

لطفاً به این مقاله استناد کنید (APA): رضانی، بهرام، ملکی چوبری، مجتبی، خردیار، سینا. (۱۴۰۳). تبیین الگوی خلق ارزش از درآمد مالیاتی و تولید ناخالص داخلی مبتنی بر اصلاحات نظام مالیاتی. فصلنامه ارزش آفرینی در مدیریت کسب و کار. ۴(۲). ۴۱۲-۴۳۷.

<https://doi.org/10.22034/jvcbm.2024.441437.1311>

Creative Commons: CC BY 4.0

ناشر: انجمن مدیریت کسب و کار ایران

ایمیل: mojtaba.malekichoobari@iau.ac.ir

نویسنده مسئول: مجتبی ملکی چوبری

مقدمه

نظام مالیاتی یکی از ابزارهای اصلی دولت برای جمع آوری درآمدها و تأمین هزینه‌های عمومی است. این نظام بر اساس قوانین و مقرراتی که توسط دولت تعیین می‌شود، عوارض مالیاتی را برای افراد و شرکت‌ها اعمال می‌کند. اما نظام مالیاتی به تنهایی نمی‌تواند تنها به‌عنوان یک ابزار درآمدی برای دولت عمل کند، بلکه می‌تواند نقش مهمی در ایجاد ارزش اقتصادی و توسعه اجتماعی بازی کند. ارزش آفرینی درآمد مالیاتی به مفهوم ایجاد ارزش اقتصادی و اجتماعی از طریق استفاده هوشمندانه از درآمدهای مالیاتی تعریف می‌شود (Khadem Alizadeh, 2016). این الگو به‌عنوان یک فرایند سامان‌مند، اقدامات و اصلاحاتی را در نظام مالیاتی اجرا می‌کند تا منجر به ایجاد ارزش افزوده و بهبود عملکرد اقتصادی شود. هدف اصلی این الگو، برقراری تعادل بین نیازهای مالیاتی دولت و تحقق هدفهای اقتصادی و اجتماعی است. اصلاحات نظام مالیاتی باهدف ارتقای تولید ناخالص داخلی (تولید ملی) و ایجاد رشد اقتصادی پایدار، بر روی چندین جنبه متمرکز می‌شود. این اصلاحات شامل تغییرات در نرخ مالیاتی، سیستم معافیت‌ها و تسهیلات مالیاتی، بهبود نظام جابه‌جایی مالیاتی، کاهش تصاعدی اثرات سنگین مالیاتی و افزایش شفافیت و عدالت مالیاتی است. همچنین، اصلاحات نظام مالیاتی باید توانایی تحقق اهداف اجتماعی را نیز در بر بگیرد. بهبود توزیع درآمد، کاهش فقر و تشویق به شایستگی‌های اجتماعی، از جمله اهدافی هستند که باید در اصلاحات نظام مالیاتی مدنظر قرار بگیرند (Rukanova et al, 2023).

نظام مالیاتی به‌عنوان یکی از ابزارهای اصلی دولت برای جمع آوری درآمدهای عمومی و تأمین منابع مالی، نقش بسزایی در تعیین توزیع درآمد و تأثیر بر رفاه اجتماعی دارد. این نظام می‌تواند تأثیر قابل توجهی بر تولید ناخالص داخلی (تولید و رشد اقتصادی) داشته باشد و بنابراین، طراحی و اصلاح مناسب آن می‌تواند به بهبود شاخص‌های اقتصادی و اجتماعی کمک کند (Haj Mahmoud Attar & Araei, 2022). مطالعات پیشین در حوزه اصلاحات نظام مالیاتی و تأثیر آن‌ها بر تولید ناخالص داخلی به عنوان یکی از موضوعات پرطرفدار در علوم اقتصادی مورد توجه قرار گرفته‌اند. تحقیقات انجام شده نشان می‌دهد که نظام مالیاتی و الزامات مالیاتی می‌تواند تأثیر قابل توجهی بر تولید ناخالص داخلی داشته باشند و بهبود درآمد مالیاتی می‌تواند به رشد اقتصادی کمک کند. (Akcigit et al, 2018). به عنوان مثال، برخی تحقیقات نشان داده‌اند که افزایش نرخ مالیات می‌تواند منجر به کاهش تولید و سرمایه‌گذاری شود. در عین حال، ساختار مالیاتی نیز می‌تواند تأثیر مهمی بر رشد اقتصادی داشته باشد. برخی از تحقیقات نشان داده‌اند که ساختار مالیاتی با تمرکز بر مالیات بر درآمد و سرمایه‌گذاری می‌تواند به رشد اقتصادی تشویق کننده باشد، در حالی که ساختار مالیاتی با تمرکز بر مالیات بر مصرف می‌تواند تأثیر منفی بر رشد اقتصادی داشته باشد. (Mertens et al, 2018). علاوه بر این، برخی از تحقیقات نشان داده‌اند که الزامات مالیاتی نیز می‌تواند تأثیر قابل توجهی بر رشد اقتصادی داشته باشند. به طور مثال، الزامات مالیاتی برای ایجاد اشتغال، تحقق اهداف محیط زیستی و توسعه صنایع نوآورانه می‌تواند به رشد اقتصادی کمک کنند. کشورها در سراسر جهان برای اصلاح و بهبود نظام مالیاتی خود تلاش کرده‌اند. (Ahmadi Mousavi, 2022). اصلاحات مالیاتی شامل تغییرات در ساختار مالیاتی، کاهش نرخ مالیاتی، ساده‌سازی روند پرداخت مالیات، اصلاح قوانین مالیاتی و افزایش شفافیت و عدالت مالیاتی است. این اصلاحات هدف دارند تا انگیزه‌های اقتصادی را برای فعالیت اقتصادی و سرمایه‌گذاری افزایش دهند و در نتیجه بهبود درآمد مالیاتی و تولید ناخالص داخلی را به دنبال داشته باشند (Nguyen et

(al, 2021). جدای از عوامل اقتصادی، عوامل نهادی؛ مانند حکمرانی ضعیف سازمانی و سطوح بالای مشکلات اداری یا تصور از سیستم‌های مالیاتی ناعادلانه در این مشکل نقش اساسی را می‌توانند داشته باشند، حاکمیت ضعیف سیستم‌های مالیاتی پیچیده و ناکارآمدی را ارائه می‌دهد که به نوبه خود فرار مالیاتی و هزینه اصلاح مالیات را افزایش داده است (Saptono & Mahmud, 2022)، پیچیدگی‌های موجود در نسبت‌های نظام مالیاتی عامل فساد افسارگسیخته در اداره امور مالیاتی به‌ویژه در فرایند وصول مالیات است، چنین شرایطی ساختار مالیاتی و ظرفیت جمع‌آوری درآمد یک کشور را تضعیف نموده و زیان قابل توجهی در دسترسی به بودجه برای ارائه خدمات عمومی ایجاد می‌نماید، در درازمدت، فساد می‌تواند اخلاق مالیات‌دهندگان را از بین ببرد و اعتماد عمومی به نهادهای دولتی را کم‌رنگ نماید (Nawaz, 2010). افزایش فساد و محدودیت‌ها باعث تضعیف در درآمدها و تولید ناخالص داخلی در کشور شده است که این موارد می‌تواند باعث کندشدن شاخص‌ها نسبت‌های مالیاتی عدم رضایت در بخش مالیات گیرنده شود، محدودیت‌ها ایجاد شده فقط نسبت شاخص‌ها مالیاتی را در گیر نمی‌نماید؛ بلکه کل عملکرد مالیاتی را دچار اختلال نموده است (Milosavljević et al, 2023) وجود نسبت‌های مالیاتی بر اساس تغییرات سیاست‌های مالی ممکن است در زمینه یکپارچگی مالی مناسب نباشد، این سیاست‌ها اغلب از برنامه‌های چند ساله پیروی می‌کنند که در ساختار گسترده سازمانی نادیده گرفته شده و این می‌تواند نتایج مغرضانه‌ای را به همراه داشته باشد، این تغییرات در سیاست مالیاتی معمولاً به‌صورت پیش‌بینی نشده در نظر گرفته می‌شود (Hayo & Mierzwa, 2022) نبود رشد اقتصادی صرفاً به این معنا نیست که در یک بازه زمانی معین، مثلاً یکسان، در تولید یا کل در آمد تغییراتی ایجاد شده است، زمانی یک کشور در حال رشد است که میزان دستمزد واقعی برای استفاده از عوامل تولیدی در یک سال معین بیشتر از سال‌های قبل باشد، موفقیت توسعه یک کشور یا منطقه بر اساس سطوح بالای و پایین رشد اقتصادی سنجیده می‌شود که این عوامل در افزایش تولید ناخالص داخلی ملی و منطقه‌ای می‌تواند متفاوت باشد (Fatmawati, 2022). شرایط بهبود اقتصادی با توجه به وضعیت موجود کشور یک کار چالش‌برانگیز است؛ زیرا اصلاحات نسبت مالیاتی شامل ترکیبی از اقداماتی است که باید در جهت حمایت و رشد اقتصادی و تغییرات برنامه‌ریزی شده بر اساس تفکر مالیاتی برخی مالیات‌ها کاهش‌دهنده رشد بوده و اصلاح این نظام مالیاتی باید به نحوی صورت گیرد که سطح بار مالیاتی تغییر نماید (Murín & Macek, 2021). سیاست‌های نسبت مالیاتی نقش مهمی در کسب درآمدهای بالاتر، ترویج نوآوری سرمایه‌گذاری و همسویی با مدل کسب و کار به‌ویژه در اقتصادهای نوظهور دارند، دولت‌ها برای بسیج منابع و تقویت ساختارها یک کشور به درآمدهای مالیاتی نیاز دارند که بتوانند بهبودی را در رشد اقتصادی داشته باشد (Bhalla et al, 2022). فقدان نظام جامع اطلاعات مالیاتی، تعدد نرخ‌های مالیاتی در بخش‌های مختلف اقتصادی از یک طرف و معافیت وسیع و متنوع مالیاتی از طرف دیگر، اعمال نظرات شخصی در فرایند وصول مالیات‌ها، نادیده گرفتن بخش‌های از اقتصاد در فرایند شمول مالیاتی، ناکافی بودن نظارت‌های فنی بر فرآیندهای تشخیص و وصول مالیات و در پی آن گسترش فساد در برخی حوزه‌های مالیاتی از جمله مهم‌ترین آسیب‌ها و کاستی‌های نظام مالیاتی ایران محسوب می‌شود (Ziyai et al, 2016). اتکا به درآمدهای نفتی در ایران با توجه به ماهیت نوسانی و برون‌زا بودن بخش قابل توجهی از آن، اثرات نامطلوب و زیان باری را برای اقتصاد تحمیل کرده است، اقتصاد تک‌محصول، تورم پایدار، کاهش ارزش پول ملی گسترش ناکارآمدی بخش عمومی و تضعیف بخش‌های خصوصی نمونه‌ای از این آثار زیان‌بار در ایران هستند، با توجه به این موارد به دنبال

جایگزین کردن درآمدهایی به جای درآمدهای نفتی است که یکی از این درآمدها مالیاتی است (Gari Nejad & Chapardar, 2013). زیربنای اقتصاد هر سازمانی را مسائل مالی آن سازمان تشکیل می‌دهد، استقرار نظام اقتصادی شکوفا با زیربنای مالی مستحکم در کشور، به افزایش درآمد و تقویت سلامت مالی بودجه از طریق برقراری ارتباط بهینه و مناسب بین منابع محدود و نیازهای نامحدود انسان کمک می‌کند، بی شک منابع انسانی یکی از مهم‌ترین ارکان سازمان‌هاست و تک‌تک کارکنان در روند توسعه و پیشرفت سازمان‌ها دخیل هستند، بنابراین یکی از دلایل زمینه‌سازی موفقیت سازمان‌ها داشتن مودیان مالیاتی است که فراتر از وظایف خود تلاش نمایند، برآیندناکارآمدی نظام مالیاتی منجر به بروز چالش‌هایی شده که تداوم آنها در سالیان متمادی منجر به بروز مشکلاتی گردیده است، نسبت پایین مالیات به تولید ناخالص داخلی در دهه‌ها اخیر باعث گردیده که مالیات‌های علی‌رغم تمام اقدامات و تلاش‌های صورت گرفته نقش اندکی را در اقتصاد کشور داشته باشند. طی بررسی‌های صورت گرفته نشان داده شده که سهم اندک مالیات از تولید ناخالص داخلی در ایران می‌بایست توجه نمود که به دلیل وجود معافیت‌های گسترده عمدتاً از هدفمندی و کارایی لازم برخوردار نیستند، و میزان قابل توجهی از ارزش افزوده اقتصاد کشور مشمول مالیات نمی‌باشد، این امر باعث می‌شود که پایه مالیاتی کشور برحسب تولید ناخالص داخلی کاهش یابد، از سوی دیگر مالیات وصولی از بخش‌های مشمول مالیات نیز متناسب با میزان ارزش افزوده این بخش‌ها نمی‌باشد، تردید نیست که هر چه نسبت فرار مالیاتی به تولید ناخالص داخلی (GDP) بالا باشد، نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی تحت تأثیر قرار خواهد گرفت، عدم تقارن موجود در اطلاعات بین دولت (سازمان مالیات) و مودی (اشخاص حقیقی و حقوقی) فرار مالیاتی را کاهش و نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی را افزایش می‌دهد، اطلاعات نامتقارن و پیامدهای آن پیرامون بازارهای بیمه، سرمایه، نیروی کار، و کالا تمرکز یافته که این بازارها بیشتر منعکس کننده تعاملات کسب و کارهایی هستند که شاخص‌های نسبت مالیاتی به تولید ناخالص در آنها به درستی اعمال نشده است، این عدم اعمال وضعیت‌های مالیاتی، به تقارن اطلاعات به تعامل دولت و مودیان مالیاتی تعمیم داشته می‌شود که بنگاه‌ها اقتصادی اطلاعات بیشتری را از راندمان و کارایی تولید، تقاضای بازار و ظرفیت پرداخت مالیات از خود داشته باشند در حالی که دولت می‌خواهد مالیات‌ها بر اساس تولید ناخالص داخلی به حق وصول نماید که در این عوامل با مشکل اطلاعات ناکافی و نقص مواجه است. لذا در این تحقیق به دنبال پاسخ به این پرسش هستیم که الگوی خلق ارزش از درآمد مالیاتی و تولید ناخالص داخلی مبتنی بر اصلاحات نظام مالیاتی چگونه است؟

ادبیات نظری

ارزش آفرینی درآمد مالیاتی و تولید ناخالص داخلی

ارزش آفرینی درآمد مالیاتی و تولید ناخالص داخلی به معنای ایجاد ارتباط و تعادل مثبت بین نظام مالیاتی و فعالیت‌های اقتصادی است. با استفاده هوشمندانه از درآمدهای مالیاتی، نظام مالیاتی می‌تواند بهبود عملکرد اقتصادی را تحقق دهد. این ارتباط و تعادل بین مالیات و تولید ناخالص داخلی به ایجاد انگیزه برای سرمایه‌گذاری و تولید در داخل کشور، کاهش تصاعدی اثرات سنگین مالیاتی و افزایش شفافیت و عدالت مالیاتی منجر می‌شود. با اصلاحات در نظام مالیاتی، نرخ مالیاتی مناسب تعیین می‌شود و تشویق به سرمایه‌گذاری و تولید در داخل کشور ایجاد می‌شود. اصلاح سیستم

معافیت‌ها و تسهیلات مالیاتی برای صنایع مهم و نواحی کمتر توسعه یافته، باعث ایجاد تعادل و توسعه یکنواخت در سراسر کشور می‌شود. همچنین، با بهبود نظام جابه‌جایی مالیاتی و کاهش تصاعدی اثرات سنگین مالیاتی، انگیزه‌های تقلب مالیاتی کاهش می‌یابد و اعتماد عمومی در سیستم مالیاتی افزایش می‌یابد. این تعادل و ارتباط مثبت بین نظام مالیاتی و تولید ناخالص داخلی، منجر به ایجاد رشد اقتصادی پایدار، کاهش فقر و بهبود شایستگی‌های اجتماعی می‌شود (Drummond et al, 2023).

افزایش شفافیت و اطلاعات مالیاتی

افزایش شفافیت و اطلاعات مالیاتی به معنای ارائه اطلاعات دقیق، جامع و قابل دسترس درباره مالیات‌ها و فرایند مالیاتی است. این اقدام به تقویت عدالت مالیاتی، کاهش فرار مالیاتی و ساختاربندی بهتر سیستم مالیاتی کمک می‌کند. باید اطلاعات مالیاتی مربوط به هر شخص یا نهاد در دسترس عموم قرار گیرد. این اطلاعات شامل درآمد، مالیات پرداختی، معافیت‌ها و سایر جزئیات مالیاتی است. با ارائه دسترسی به این اطلاعات، شفافیت و شناختن واقعیت مالیاتی هر فرد تضمین می‌شود و می‌توان از فعالیت‌های غیرقانونی مانند فرار مالیاتی جلوگیری کرد (Panahian et al, 2012). برای افزایش شفافیت، نباید روند ارائه اظهارنامه مالیاتی برای افراد و نهادها پیچیده باشد. باید فرایند ارائه اظهارنامه مالیاتی ساده‌تر و قابل فهم‌تر باشد. این اقدام باعث افزایش قابلیت دسترسی به اطلاعات مالیاتی و کاهش خطاها و نقص‌ها در اظهارنامه‌ها می‌شود. (Yang & Kang, 2023) همچنین برای افزایش شفافیت و اطلاعات مالیاتی، آموزش و آگاهی عمومی درباره مفهوم مالیات، فرایند مالیاتی و حقوق و وظایف مالیاتی افراد بسیار مهم است. با آگاهی عمومی مناسب، افراد قادر خواهند بود که حقوق و وظایف خود را درباره مالیات بهتر درک و اجرا کنند (Hasa Yeganeh et al, 2018). دقت شود که فناوری می‌تواند در افزایش شفافیت و اطلاعات مالیاتی نقش مهمی ایفا کند. استفاده از سیستم‌های آنلاین و نرم‌افزارهای مالیاتی هوشمند، مراحل اظهارنامه مالیاتی را ساده‌تر می‌کند و امکان دسترسی به اطلاعات مالیاتی را بهبود می‌بخشد. همچنین، تکنولوژی بلاکچین می‌تواند در ثبت و ضبط تراکنش‌های مالیاتی کمک کند و جلوی فرار مالیاتی را بگیرد. برای مبارزه با فرار مالیاتی و افزایش شفافیت، تعاون و همکاری بین کشورها بسیار حائز اهمیت است. این همکاری می‌تواند شامل تبادل اطلاعات مالیاتی و ایجاد توافقات بین المللی در زمینه جرایم مالیاتی باشد (Capasso et al, 2021).

ایجاد سیستم‌های الکترونیکی برای ارائه اطلاعات مالیاتی به دولت و شهروندان می‌تواند به افزایش شفافیت کمک کند. با ایجاد پلتفرم‌های آنلاین و سیستم‌های الکترونیکی برای ارسال اظهارنامه مالیاتی، پرداخت مالیات و دریافت اطلاعات مالیاتی، امکان دسترسی آسان‌تر به اطلاعات و کاهش فرصت‌های تقلب مالیاتی فراهم می‌شود. تبیین و انتشار قوانین و مقررات مالیاتی به طور شفاف و قابل درک برای عموم، می‌تواند به افزایش شفافیت و اطمینان درباره الزامات مالیاتی کمک کند. با تبیین قوانین و مقررات به زبان ساده و اطلاع‌رسانی مناسب به عموم، افراد می‌توانند بهتر درک کنند که چه میزان درآمد خود را باید مالیات پردازند و به چه شیوه‌ای (Panahian et al, 2012). همکاری و تبادل اطلاعات بین نهادهای مالیاتی و سایر نهادهای مالی می‌تواند به افزایش شفافیت و اطلاعات مالیاتی کمک کند. با ایجاد هماهنگی و تبادل اطلاعات بین نهادهای مالیاتی، بانک‌ها، سازمان‌های فعال در حوزه مالی و سایر نهادهای ذیربط، امکان شناسایی

الگوهای غیرقانونی و فرار مالیاتی افزایش می‌یابد (Arabi & Kazemi, 2013). همچنین آموزش و افزایش آگاهی عمومی درباره اهمیت پرداخت مالیات و تبعات نقض قوانین مالیاتی نیز می‌تواند به افزایش شفافیت و اطلاعات مالیاتی کمک کند. با ارائه آموزش‌های مالیاتی و اطلاعات مفید به عموم، افراد می‌توانند درک بهتری از سیستم مالیاتی داشته باشند و به طور مسئولانه مالیات خود را پرداخت کنند. در نهایت، افزایش شفافیت و اطلاعات مالیاتی نیازمند همکاری بین دولت، نهادهای مالیاتی و عموم جامعه است. با اجرای این راهکارها، می‌توان به مبارزه موثرتر با فرار مالیاتی و افزایش درآمدهای دولت دست یافت (Yang et al, 2023).

تأثیر اصلاحات مالیاتی در افزایش درآمد مالیاتی

تأثیر اصلاحات مالیاتی در افزایش درآمد مالیاتی می‌تواند به صورت چندگانه و متنوع باشد. در زیر به برخی از این تأثیرات اشاره می‌کنم:

۱. تغییر در نرخ مالیات: اصلاحات مالیاتی می‌تواند شامل تغییر در نرخ مالیات بر درآمد فردی، شرکت‌ها، مالیات بر ارزش افزوده و سایر مالیات‌ها باشد. افزایش نرخ مالیات می‌تواند منجر به افزایش درآمد مالیاتی شود، زیرا بیشترین بار مالیاتی به عهده افراد و شرکت‌ها می‌افتد.

۲. توسعه پایه مالیاتی: با اصلاحات مالیاتی، می‌توان تغییراتی در پایه مالیاتی ایجاد کرد. به عنوان مثال، اصلاحات مالیاتی می‌توانند شامل تعریف دسته‌های جدیدی از درآمد مشمول مالیات، بسته‌بندی معافیت‌ها یا تحمیل مالیات بر روی درآمدهای غیرمشروع باشد. این تغییرات می‌توانند منجر به افزایش درآمد مالیاتی شوند (Fang et al, 2022).

۳. مبارزه با تقلب مالیاتی: اصلاحات مالیاتی هدف دارند تا تقلب مالیاتی را کاهش دهند و درآمد مالیاتی را افزایش دهند. برای این منظور، می‌توان اقداماتی را انجام داد که شامل بهبود نظارت و افزایش تنش در قوانین مالیاتی باشد. این اقدامات می‌توانند منجر به افزایش درآمد مالیاتی شوند، زیرا تقلب مالیاتی کاهش یافته و درآمدهای قابل مالیات بیشتری ثبت و تخمین زده می‌شوند.

۴. تشویق به سرمایه‌گذاری و کسب و کار: اصلاحات مالیاتی می‌توانند شامل تعیین مالیات‌های تخصصی برای سرمایه‌گذاری، تسهیلات مالیاتی برای کسب و کارها و تشویق به سرمایه‌گذاری در بخش‌های استراتژیک باشد. این اقدامات می‌توانند باعث افزایش فعالیت‌های اقتصادی، رشد کسب و کارها و در نهایت افزایش درآمد مالیاتی شوند.

در کل، تأثیر اصلاحات مالیاتی در افزایش درآمد مالیاتی بستگی به جنبه‌های مختلفی از سیستم مالیاتی دارد. تغییرات در نرخ مالیات، توسعه پایه مالیاتی، مبارزه با تقلب مالیاتی و تشویق به سرمایه‌گذاری و کسب و کار می‌توانند به طور ترکیبی به افزایش درآمد مالیاتی کمک کنند. اما در نظر داشته باشید که تأثیر اصلاحات مالیاتی بستگی به شرایط و ویژگی‌های هر کشور و سیستم مالیاتی آن دارد (Fang et al, 2022).

پیشینه پژوهش

(Ramezani et al, 2024) به بررسی تبیین الگوی بهبود درآمد مالیاتی و تولید ناخالص داخلی مبتنی بر اصلاحات رفتاری نظام مالیاتی پرداختند. اصلاحات رفتاری می‌تواند بهبود قابل توجهی در درآمد مالیاتی و تولید ناخالص داخلی را به

همراه داشته باشد، نظام مالیاتی باید عادلانه و شفاف باشد. این به معنای این است که مالیات‌ها باید به نسبت درآمد و ثروت افراد تعیین شود و همچنین اطلاعات درباره قوانین مالیاتی باید برای عموم قابل دسترس باشد. این اصلاحات رفتاری می‌توانند بهبود قابل توجهی در آگاهی عمومی درباره سیاست‌های مالیاتی و در نتیجه افزایش رعایت قوانین مالیاتی و کاهش فرار مالیاتی داشته باشند. هدف پژوهش تبیین الگوی بهبود درآمد مالیاتی و تولید ناخالص داخلی مبتنی بر اصلاحات رفتاری نظام مالیاتی است. یافته‌های پژوهش نشان داد که بهبود درآمد مالیاتی و تولید ناخالص داخلی مبتنی بر اصلاحات رفتاری نظام مالیاتی (شامل مضامین شرایط علی: اقتصادی، اجتماعی و سیاسی؛ شرایط محوری: ساختار مالیاتی، کاهش فساد مالیاتی، اصلاح سیستم نظارت و اجرا مالیاتی؛ شرایط راهبردها: ترویج فرهنگ مالیاتی، کاهش تبعیض مالیاتی و اصلاح سیستم مالیاتی؛ شرایط مداخله‌گر: اصلاحات قانونی و سیاست‌های مالیاتی؛ شرایط زمینه‌ای: سطح توسعه اقتصادی، سطح توانمندی مالیاتی و استقرار نظام مالیاتی عادلانه؛ شرایط پیامدها: افزایش تولید، افزایش قابلیت رقابتی اقتصادی و کاهش فساد مالیاتی) می‌تواند تاثیر داشته باشد.

(Jiang & et al, 2023)، در پژوهشی تحت عنوان رسانه‌های اجتماعی دولتی و اجتناب از مالیات شرکت‌ها بیان می‌دارند؛ با ظهور عصر رسانه‌های جدید، رسانه‌های اجتماعی دولتی به یک پارادایم مهم برای حکومت اجتماعی تبدیل شده‌اند. آنها یک رگرسیون نمونه بزرگ انجام دادند و نشان دادند که هرچه کیفیت عملکرد دفاتر مالیاتی رسانه‌های اجتماعی دولتی بالاتر باشد، درجه اجتناب مالیاتی شرکت‌های محلی کمتر است، که از طریق کاهش مشوق‌های اجتناب مالیاتی و افزایش دشواری ارتکاب اجتناب مالیاتی کار می‌کند. علاوه بر این، رسانه‌های اجتماعی دولتی اثر جایگزینی بر اجرای مالیات و مدیریت دارند. همچنین دریافته‌اند که رسانه‌های اجتماعی دولتی باید بر تقویت ویژگی‌های رسمی و حرفه‌ای خود تمرکز کنند. با توجه به تغییرات قابل توجه اخیر در نحوه رسیدگی شرکت‌ها به مالیات، نسبت اطلاعاتی که دفاتر مالیاتی در عملیات سیستم ارسال می‌کنند باید به طور مناسب افزایش یابد.

(Fereira & Cateia, 2023)، در پژوهشی تحت عنوان اصلاحات تجاری، سرمایه‌گذاری زیرساختی و تحول ساختاری در آفریقا: شواهدی از گینه بیسائو بیان می‌دارند؛ این مطالعه اثرات اصلاحات تجاری و سرمایه‌گذاری زیرساختی را بر تحول ساختاری و کاهش فقر در گینه بیسائو با استفاده از یک مدل تعادل عمومی قابل محاسبه پویا بررسی می‌کند. دریافته‌اند که کاهش جزئی یا کامل تعرفه‌ها همراه با افزایش سرمایه‌گذاری زیرساختی که توسط بدهی تأمین می‌شود، تنها تأثیر مثبتی بر نتایج کلان و خرد دارد، اما تحول ساختاری ایجاد نمی‌کند. برعکس، اصلاحات تجاری و سرمایه‌گذاری زیرساختی که با ترکیبی از بدهی‌ها و نرخ‌های مالیات بر درآمد شرکت تأمین می‌شود، با تخصیص مجدد نیروی کار از بخش‌های کشاورزی به بخش‌های غیرکشاورزی، تحول ساختاری ایجاد می‌کند. این الگوی تحول ساختاری به نفع فقرا است و به کاهش نابرابری درآمد در طول زمان کمک می‌کند.

(Hayo & Mierzwa, 2022) به بررسی اعلامیه‌های مالیاتی قانونی و تولید ناخالص داخلی: شواهدی از ایالات متحده، آلمان و بریتانیا پرداختند. با استفاده از شوک مورد علاقه، اطلاعات روایی در مورد تغییرات مالیاتی آتی در سه ماهه معرفی آنها به بدنه قانونگذاری، آنها نتایج پویا پیش‌بینی‌های محلی را تجزیه و تحلیل کردند. پس از تدوین پیش‌نویس کاهش مالیات، فعالیت اقتصادی در ایالات متحده (بریتانیا) کاهش می‌یابد (افزایش می‌یابد)، اما در آلمان بی‌تاثیر باقی می‌ماند. وقتی اجازه دادند پاسخ‌ها در چرخه تجاری متفاوت باشند، شواهدی پیدا کردند که تولید ناخالص داخلی

ایالات متحده بدون توجه به چرخه تجاری کاهش می‌یابد، در حالی که تولید ناخالص داخلی بریتانیا فقط در زمان‌های غیر رکودی افزایش می‌یابد. تولید ناخالص داخلی آلمان در دوران رکود (غیر رکود) افزایش می‌یابد (کاهش می‌یابد). (Yu, 2022) به بررسی ساختار مالیاتی و انطباق مالیات شرکتی: شواهدی از چین پرداخت. به طور تجربی تأثیر ساختار مالیات بر انطباق مالیات شرکت‌ها را با استفاده از پایگاه داده شرکت‌های صنعتی چینی و داده‌های استانی بررسی می‌کند. نتایج نشان می‌دهد که تکیه بیشتر بر مالیات‌های غیرمستقیم منجر به کاهش انطباق مالیات شرکت‌ها می‌شود، در حالی که افزایش نسبت مالیات‌های مستقیم بر کل درآمدهای مالیاتی به طور قابل توجهی انطباق مالیات شرکت را افزایش می‌دهد. برای غلبه بر درون زایی، استحکام با استفاده از متغیرهای ابزاری و دیگر بررسی‌های استحکام، مانند تغییر متغیرها و تغییر محدوده‌های زمانی آزمایش می‌شود. تجزیه و تحلیل مکانیزم نشان می‌دهد که برای کاهش پیچیدگی سیستم مالیاتی، بهبود کیفیت حکمرانی و افزایش تلاش‌های مالیاتی مفید است. این مقاله تأثیر سیستم مالیاتی بر رفتار مالیاتی شرکت‌ها را از منظر ساختار مالیاتی بررسی می‌کند، که همچنین شواهد تجربی ریزینانه‌ای را برای اصلاح مالیات در چین ارائه می‌دهد.

(Fstmawati, 2022) به بررسی تولید ناخالص داخلی: فعالیت‌های مالی و سرمایه‌گذاری و هزینه‌های دولتی پرداخت. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که در مدل‌های برآورد کلی، این احتمال وجود دارد که رشد اقتصادی تحت تأثیر مخارج دولتی، فعالیت‌های سرمایه‌گذاری و تأمین مالی بانکی باشد. اما در آزمون مدل بلندمدت، عامل مخارج دولتی تنها متغیر در این تحقیق است که روند مثبتی به سمت رشد اقتصادی دارد. زیرا فرصت بیشتری در حرکت بخش اقتصادی دارد. (Sarmad et al, 2022) در پژوهشی تحت عنوان "مالیات شرکت و عوامل تعیین کننده ساختار سرمایه خاص شرکت: شواهد از شرکت‌های چند ملیتی بریتانیا و ایالات متحده" بررسی می‌کند که آیا نرخ مالیات موثر و عوامل خاص شرکت (مانند اندازه شرکت، فرصت‌های رشد، ملموس بودن، ریسک، سودآوری، سپرده‌های مالیاتی غیر بدهی و نقدینگی) بر ساختار سرمایه شرکت‌های چند ملیتی در بخش انرژی تأثیر می‌گذارد. در این پژوهش با استفاده از مدل‌های رگرسیونی اثر ثابت و اثر تصادفی برای آزمایش مجموعه داده‌های پانل متعادل شرکت‌های چند ملیتی مستقر در بریتانیا و ایالات متحده آمریکا طی دوره ۲۰۱۱-۲۰۱۹ انجام شد که طی آن اثر مثبت و معنادار، سپرده‌های مالیاتی مشهود، ریسک، سودآوری و غیر بدهی بر معیارهای بدهی بلندمدت و کل سرمایه ساختار را نشان داد. با این حال، در مورد بدهی‌های کوتاه مدت، نشان داده شد که به طور قابل توجهی رابطه منفی دارد با ملموس بودن، سپرده‌های مالیاتی غیر بدهی و نقدینگی، و به طور مثبت با ریسک شرکت مرتبط است. بنابر این نرخ مؤثر مالیاتی و اندازه شرکت به طور معنی‌داری با اهرم ارتباط منفی دارند، انتخاب شرکت‌های چند ملیتی و نقدینگی رابطه معکوس معنی‌داری با بدهی بلند مدت دارد، نتایج به طور قابل توجهی به ارزیابی شرکت‌های چند ملیتی در بخش انرژی کمک می‌کند و نشان می‌دهد که چگونه مدیران می‌توانند به سطح مطلوبی از ساختار سرمایه دست یابند.

(Nguyen et al, 2021) به بررسی اثرات کلان اقتصادی تغییرات مالیات بر درآمد و مصرف پرداختند. این مقاله اثرات تغییرات برون‌زا در مالیات بر درآمد و مصرف را برآورد می‌کند. شوک‌های مالیاتی با یک گزارش روایتی از تغییرات بدهی مالیاتی در بریتانیا نشان داده شده است. کاهش مالیات بر درآمد اثرات زیادی بر تولید ناخالص داخلی، مصرف خصوصی و سرمایه‌گذاری دارد. اثرات کاهش مالیات بر مصرف اندک بوده و از نظر آماری بر تولید ناخالص داخلی و

اجزای آن معنادار نیست. انتقال بار مالیات از درآمد به مصرف انبساطی است. مطابق با تئوری های متعارف مالیه عمومی، این نتایج نشان می دهد که هنگام مطالعه مکانیسم انتقال سیاست مالی، تمایز بین مالیات مستقیم و غیر مستقیم بسیار مهم است.

(Mohajeri et al, 2020) به بررسی شناسایی عوامل مؤثر بر نسبت مالیات بر ارزش افزوده به تولید ناخالص داخلی با تأکید بر حد آستانه ثبت نام پرداختند. نتایج حاصل از برآورد مدل حاکی از آن است متغیرهای موهومی نرخ صفر و صادرات نفت کشور با نسبت درآمدهای مالیاتی به GDP رابطه ای منفی و سایر متغیرها با این نسبت رابطه ای مثبت داشته اند. یافته های مقاله نکات مهمی را در خصوص وصول درآمدهای مالیات بر ارزش افزوده به دست می دهد، نخست آن که حد آستانه ثبت نام مالیات بر ارزش افزوده سبب افزایش درآمدهای مالیات بر ارزش افزوده می شود. دوم آن که دولت باید از مالیات بر ارزش افزوده به عنوان یکی از منابع اصلی افزایش درآمدها، به خصوص به دلیل تحریم ها طی سال های اخیر استفاده کند. همچنین مطالعه حاضر حاوی این پیام سیاستی است که حد آستانه خصوصاً در قانون مالیاتی باید تحت بررسی جدی قرار گیرد.

(Hasanvand et al, 2020)، پژوهشی با عنوان "شناسایی و اولویت بندی آسیب های فرایند سیاست گذاری مالیاتی در ایران" را انجام دادند. جامعه آماری پژوهش مشتمل بر سه گروه سیاستگذاران، مجریان و مؤدیان مالیاتی می باشد. یافته های تحقیق بیانگر آن است که عدم تمکین مالیاتی، ضعف نظام اطلاعات مالیاتی، عدم وجود فرهنگ و باور مالیاتی صحیح مؤدیان، جابجایی های متعدد و سیاسی برای مدیران نظام مالیاتی، گستره و توزیع نامناسب معافیت های مالیاتی، عدم وجود نظارت و ارزیابی کافی در سیاست های مالیاتی به ترتیب از جمله مهمترین آسیب های سیاستگذاری مالیاتی در ایران است.

(Makiyan et al, 2019) به بررسی اثرات مالیات های مستقیم بر متغیرهای کلان اقتصادی تولید و تورم پرداختند. نتایج نشان داد که ایجاد یک شوک به میزان یک انحراف معیار در مالیات بر شرکت ها می تواند سبب کاهش ۰/۱۳ درصدی در تولید ناخالص داخلی و کاهش ۰/۰۱ واحد درصدی در تورم شود. در واقع افزایش مالیات بر شرکت ها، سرمایه گذاری بنگاه ها را تحت تأثیر قرار داده و سبب کاهش ۱/۵ درصدی در سرمایه گذاری می شود. همچنین ایجاد یک شوک در مالیات بر درآمد نیروی کار به میزان یک انحراف معیار باعث می شود تولید ناخالص داخلی به میزان ۰/۰۷۴ درصد کاهش یابد که دلیل آن در کاهش عرضه نیروی کار می باشد. با بروز شوک مالیات بر درآمد، مقدار عرضه نیروی کار ۰/۰۱۲ درصد کاهش می یابد اثر شوک بر تولید ناخالص داخلی پس از ۱۰ دوره از بین می رود. در کوتاه مدت تورم به میزان ۰/۰۲۵ درصد افزایش یافته و سپس کاهش یافته و در کمتر از یک سال به مقدار باثبات خود باز می گردد.

روش شناسی تحقیق

روش پژوهش با توجه به هدف آن، کاربردی و از حیث شیوه اجرا، آمیخته (کیفی-کمی) و از نظر ماهیت و روش، اکتشافی - تبیینی می باشد. به این معنا که در گام اول رویکرد اکتشافی در ابتدا فرضیه خاص و دقیقی در اختیار ندارد و پس از انجام گام اول پژوهش و باتکیه بر مطالعات پیشین فرضیاتی را برای گام بعدی مطرح می کند و در گام دوم با رویکردی تبیینی به دنبال توصیف دقیق تر از پدیده و بررسی فرضیات مطرح شده در گام قبلی را در دستور کار خود قرار می دهد، این پژوهش

همچنین از نظر ماهیت در گام اول بنیادی است چرا که به دنبال کشف روابط پدیده است و در گام دوم کاربردی است و به دنبال توسعه دانش و ارائه الگوهای کاربردی است. در گام اول پژوهش، از آنجایی که «روش پژوهش پدیدارشناسی تجارب زیسته‌ای مشارکت کنندگان در پژوهش را باهدف دستیابی به جوهره موضوع، مورد بررسی قرار می‌دهد. جامعه آماری پژوهش در بخش کیفی شامل ۱۲ نفر از مدیران و معاونین سیستم نظام مالیاتی، کارشناسان و مشاور و به روش نمونه‌گیری، غیراحتمالی با راهبرد چندگانه (شدت و گلوله‌برفی) می‌باشد بدین ترتیب که افرادی انتخاب شده‌اند که بیشترین تجربه را در نوع ارتباط در مدیران مالیاتی داشته‌اند، برای ادامه کار نیز با راهبرد گلوله‌برفی، مشارکت کنندگان بعدی انتخاب شده‌اند، باید توجه داشت اگر پژوهشگر بخواهد تجارب گروهی خاص را بداند، نمونه‌ها یکسان خواهد بود و تعداد مشخصی برای تعداد مصاحبه‌شوندگان در مصاحبه‌های بدون دلیل در روش پدیدارشناسی تفسیری وجود ندارد و این تعداد عموماً بین ۶ تا ۱۲ نفر متغیر بوده است. فرایند مصاحبه از نفرات جدید زمانی متوقف خواهد شد که داده‌های گردآوری شده به اشباع نظری رسیده و چیز جدیدی حاصل نشود. بر همین مبنا در پژوهش حاضر بعد از انجام ۱۲ مصاحبه به اشباع نظری دست یافته شد، مصاحبه پدیدارشناسی عموماً عمیق و نیمه‌ساختاریافته است تا مشارکت‌کننده، بدون هیچ محدودیتی که برای او ایجاد می‌شود، توضیحات کامل و همه‌جانبه‌ای را درباره پدیده ارائه دهد (Creswell, 2007). و جامعه آماری در بخش کمی شامل تعداد افراد شاغل در اداره امور مالیاتی استان تهران برابر ۸۵۰ نفر بود که جامعه تحقیق با بهره‌گیری از فرمول جامعه محدود کوکران ۲۶۵ نفر تعیین شد، با در نظر گرفتن این نکته که ممکن است، تعدادی از پرسشنامه‌ها، ناقص و قابل تجزیه و تحلیل نباشد، تعداد ۲۶۵ پرسشنامه تهیه و به صورت حضوری، توزیع شد و با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی انتخاب شدند. گردآوری داده‌ها در بخش کیفی از مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته و در بخش کمی پرسشنامه صورت گرفت و پرسش‌نامه‌ای در ۳۰ گویه تدوین شد و در اختیار مشارکت کنندگان قرار گرفت، مقیاس اندازه‌گیری مورد استفاده در این پرسشنامه، لیکرت است که هر گویه پنج درجه‌ای ارزشی کاملاً موافق، موافق، متوسط، مخالف و کاملاً مخالفم را در بر می‌گیرد. تجزیه و تحلیل داده‌ها در بخش کیفی از روش داده بنیاد و نرم‌افزار MaxQDA استفاده شد و در بخش کمی برای بررسی فرضیات و مدل مفهومی حاصل از گام قبل، روش مدل‌سازی معادلات ساختاری به کار بسته شده است، برای مدل‌سازی معادلات ساختاری از نرم‌افزار PLS استفاده شد، در بررسی صورت گرفته شاخص‌های هر سازمان، بادقت اندازه‌گیری می‌شود و مبنای مدل معادلات ساختاری، تأثیرات سازه‌ها بر یکدیگر مورد تحلیل قرار گرفته است.

یافته‌های پژوهش

در مرحله نخست به گردآوری داده‌های کیفی از خلال مصاحبه‌های عمیق با گروه خبرگان انجام شد. در فرایند کدگذاری باز، مضمون‌های بسیاری حاصل شد که طی فرایند رفت و برگشتی تحلیل داده‌ها، مجموعه این داده‌های کیفی اولیه به مقوله‌های کمتری تقلیل یافت. سپس به بررسی هر یک از این مقوله‌ها به دست آمده در مرحله کیفی پرداخته شد. در ادامه به بررسی مصاحبه‌ها و سپس شاخص‌های استخراجی از متون و مصاحبه‌ها اشاره شده است. این مرحله به منظور مقایسه و تمایز کدها و مفاهیم، موارد پیچیده‌تر و جامع‌تری را ارائه می‌دهد. در این مرحله با شناسایی الگوهایی در درون یافته‌ها، دسته‌های اولیه شکل می‌گرفتند. همچنین در این مرحله از تحلیل داده‌ها، هم‌زمان با جمع‌آوری داده‌های جدید، محققان با درگیر بودن در فرایند هم‌سنجی پیوسته، به میزان دریافت اطلاعات جدید در دسته‌ها و بنابراین به اشباع رسیدن آن‌ها توجه داشتند. یک دسته، نشانگری از واحدهای اطلاعات درباره حوادث، پیشامدها و مصداق‌ها است، به طور معمول پدیده محوری، دسته‌ای در میان داده‌های

جمع آوری شده است که به صورت وسیعی در خلال مصاحبه‌ها از آن نام برده شده یا از جنبه نظری، در شکل مفهومی مرکزی و بنیادی پدیدار می‌شود. اشتراوس و کوربین (Strauss & Corbin, 1998)، انواع دسته‌هایی که پیرامون پدیده محوری می‌توانند جای بگیرند را شامل: شرایط علی (عواملی که سبب پدیدار شدن مقوله محوری می‌شوند)، شرایط زمینه‌ای و مداخله‌گر (عوامل داخلی و خارجی مؤثر بر اجرای راهبردهای مدل)، راهبردها (استراتژی‌های پیشنهادی در واکنش به پدیده محوری) و درنهایت پیامدها (نتایج به کارگیری راهبردها) برشمردند. به منظور تحلیل داده‌ها و بر ساخت طراحی تبیین الگوی بهبود درآمد مالیاتی و تولید ناخالص داخلی مبتنی بر اصلاحات رفتاری نظام مالیاتی از تحلیل مضمون و شبکه مضامین استفاده شده است.

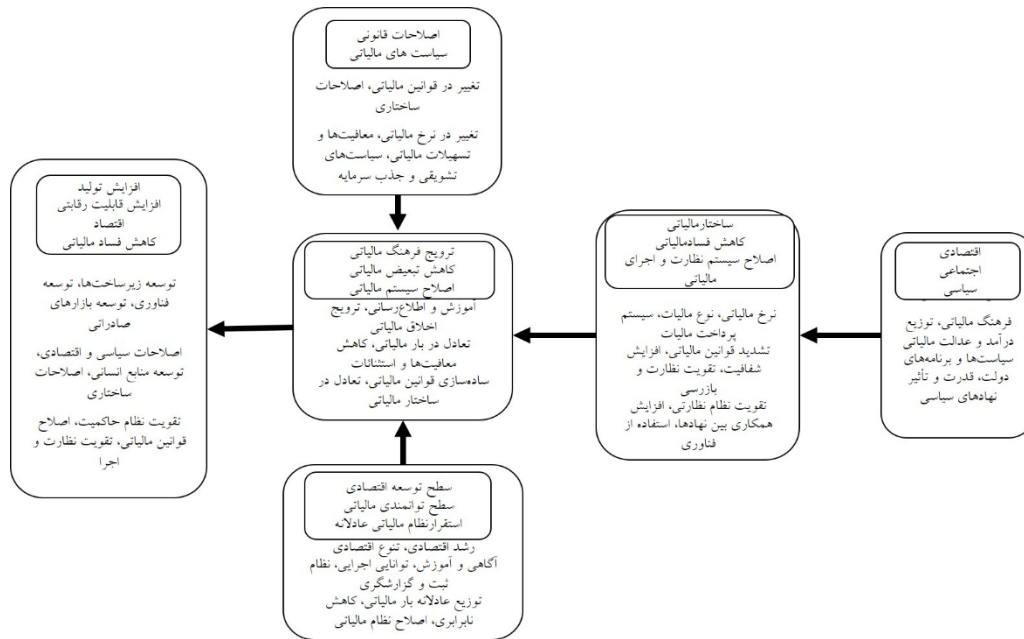
جدول ۱. فرایند کدگذاری نظری به منظور کشف مضامین پایه، سازمان یافته ارزش آفرینی درآمد مالیاتی و تولید ناخالص داخلی مبتنی بر اصلاحات رفتاری نظام مالیاتی

مفاهیم	مقوله‌ها	مقوله‌های عمده	نوع مقوله
مالیات بر درآمد شخص، پرداخت مالیات، مالیات درآمد، ارزش افزوده، مالیات بر املاک و مستغلات	نرخ مالیاتی، نوع مالیات، سیستم پرداخت مالیات	ساختار مالیاتی کاهش فساد مالیاتی اصلاح سیستم نظارت و اجرای مالیاتی	(محوری)
قوانین و مقررات مالیاتی، انتشار اطلاعات، تقویت نظارت و بازرسی، آموزش و آگاهی بخشی، اهمیت پرداخت مالیات، عواقب تخلفات مالیاتی	تشدید قوانین مالیاتی، افزایش شفافیت، تقویت نظارت و بازرسی		
صحت اظهارنامه‌های مالیاتی، افزایش همکاری و هماهنگی بین نهادهای مالیاتی، پیگیری تخلفات مالیاتی	تقویت نظام نظارتی، افزایش همکاری بین نهادها، استفاده از فناوری		
ساختار صنعتی، نوع اقتصاد	ساختار اقتصادی، سطح توسعه اقتصادی	اقتصادی اجتماعی سیاسی	(علی)
رفتار مالیاتی، توزیع عادلانه درآمد و جامعه و نگرش افراد، پرداخت مالیات، عدالت مالیاتی	فرهنگ مالیاتی، توزیع درآمد و عدالت مالیاتی		
توانایی تغییرات قانون گذاری، سیاست‌ها و برنامه‌های دولت، سیاسی و قانونی	سیاست‌ها و برنامه‌های دولت، قدرت و تأثیر نهادهای سیاسی		
اثرات مثبت آن بر جامعه و آموزش و اطلاع رسانی مناسب، اقتصاد، ترویج ارزش‌ها و اخلاقیات، همکاری بین افراد و دولت	آموزش و اطلاع رسانی، ترویج اخلاق مالیاتی	مالیاتی مالیاتی مالیاتی	راهبردها
توزیع بار مالیاتی، کاهش تبعیض در برابر مالیات، استثنائات مالیاتی،	تعادل در بار مالیاتی، کاهش معافیت‌ها و استثنائات		
ساده‌سازی و واضح‌سازی قوانین مالیاتی، اصلاح ساختار مالیاتی، تعادل بین مالیات درآمدی	ساده‌سازی قوانین مالیاتی، تعادل در ساختار مالیاتی		
توسعه اقتصادی، تنوع بخش‌های اقتصادی، افزایش درآمد ملی، سطح آگاهی و آموزش مردم و کارکنان مالیاتی، برنامه‌ها و قوانین مالیاتی، توانایی نهادهای مالیاتی، ثبت و گزارش درآمدها و هزینه‌ها	رشد اقتصادی، تنوع اقتصادی، آگاهی و آموزش، توانایی اجرایی، نظام ثبت و گزارشگری	سطح توسعه اقتصادی سطح توانمندی مالیاتی	(زمینه‌ای)

مفاهیم	مقوله‌ها	مقوله‌های عمده	نوع مقوله
توزیع منصفانه بار مالیاتی، کاهش نابرابری اقتصادی و اجتماعی، اصلاح قوانین و مقررات مالیاتی، ایجاد عدالت مالیاتی.	توزیع عادلانه بار مالیاتی، کاهش نابرابری، اصلاح نظام مالیاتی	استقرار نظام مالیاتی عادلانه	
تغییر در قوانین و مقررات مالیاتی، بهبود و اصلاح نظام مالیاتی، عدالت مالیاتی معافیت‌ها، مبانی درآمدی	تغییر در قوانین مالیاتی، اصلاحات ساختاری	اصلاحات قانونی	(مداخله‌گر)
نرخ مالیاتی، معافیت‌ها، مبانی درآمدی، اتخاذ سیاست‌های مالیاتی، جذب سرمایه خارجی	تغییر در نرخ مالیاتی، معافیت‌ها و تسهیلات مالیاتی، سیاست‌های تشویقی و جذب سرمایه	سیاست‌های مالیاتی	
بهبود زیرساخت‌های اقتصادی، شرایط مناسب برای افزایش تولید، توسعه فناوری‌های نوین، بهبود کارایی و افزایش تولید توسعه بازارهای خارجی، ترویج صادرات.	توسعه زیرساخت‌ها، توسعه فناوری، توسعه بازارهای صادراتی	افزایش تولید	(پیامد)
اصلاح ساختارهای سیاسی و اقتصادی، توسعه اقتصادی و توسعه و ارتقای سطح آموزش و افزایش قابلیت رقابتی مهارت‌ها، ترویج نوآوری و کارآفرینی، اصلاح ساختارهای اقتصادی و اصلاحات در نظام مالی	اصلاحات سیاسی و اقتصادی، توسعه منابع انسانی، اصلاحات ساختاری	افزایش قابلیت رقابتی اقتصاد کاهش فساد مالیاتی	
افزایش شفافیت، اصلاح قوانین و مقررات مالیاتی، عدالت مالیاتی، اجرای سریع و مؤثر قوانین مالیاتی.	تقویت نظام حاکمیت، اصلاح قوانین مالیاتی، تقویت نظارت و اجرا		

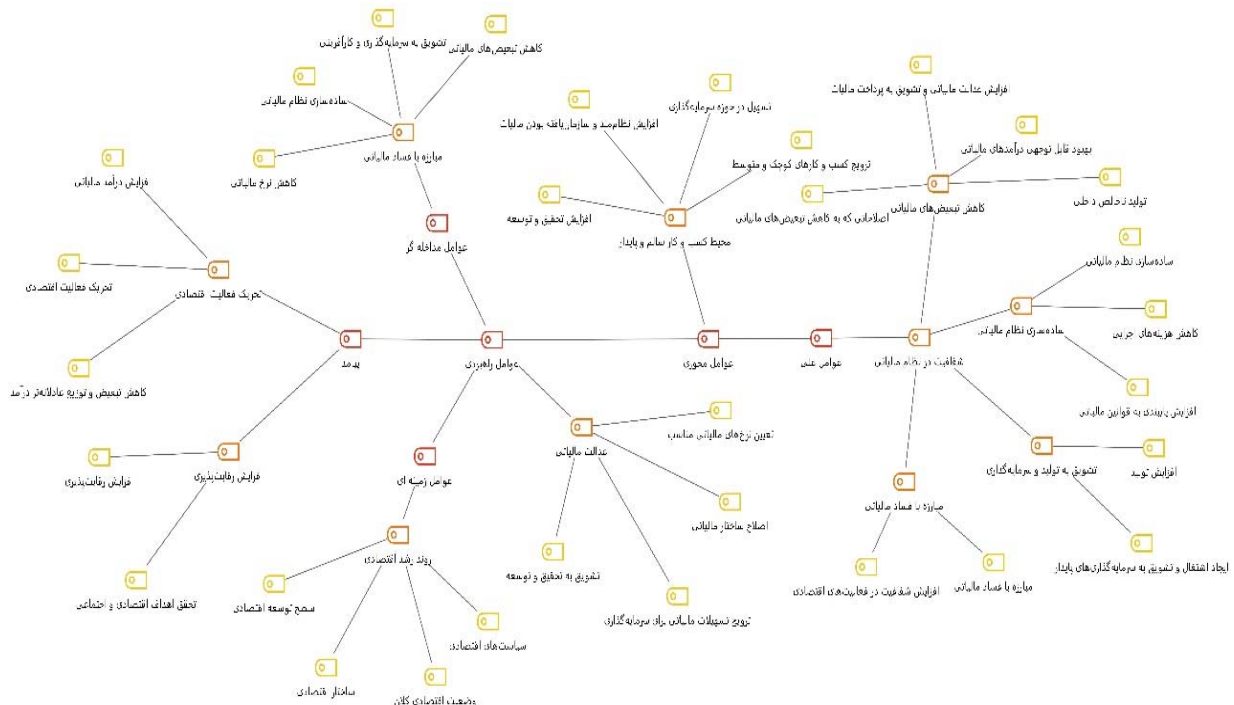
بر اساس نتایج کدگذاری مراحل مقدماتی زمینه‌ساز برای تئوری‌پردازی، مقوله‌ها به‌عنوان سازه‌ها و اصول اصلی نظریه است که مقوله‌ها به شکلی نظام‌مند به دیگر مقوله‌ها ربط داده و آن روابط را در چارچوب یک روایت روشن شده است که با کنار هم نهادن مقوله‌ها حول مقوله محوری، به‌عنوان مضمون اصلی یک روایت نظری برای پدیده ارائه شده که بین مفاهیم و مقوله‌ها، ارتباطی نظام‌مند ایجاد شده است.

با تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده در پژوهش، در مرحله ابتدایی (کدگذاری باز) تعداد ۶۹ مفهوم در قالب ۴۳ مقوله و ۱۷ مقوله عمده از محتوای رونویسی شده مصاحبه‌ها استخراج گردید. همچنین کدگذاری انتخابی و کدگذاری محوری نیز انجام شد. از میان عوامل شناسایی شده، پارادایم کدگذاری محوری انجام شد و بر اساس آن ارتباط خطی میان مقوله‌های پژوهش شامل شرایط علی، مقوله‌های محوری، شرایط زمینه‌ای، مداخله‌گر و پیامدها مشخص شد. شکل (۱)، پارادایم کدگذاری محوری و به عبارت دیگر مدل فرآیند کیفی پژوهش را نشان می‌دهد.

شکل ۱. مدل سازی تبیین الگوی ارزش آفرینی در درآمد مالیاتی و تولید ناخالص داخلی مبتنی بر اصلاحات رفتاری نظام مالیاتی

مدل مفهومی پژوهش به صورت زیر طراحی می گردد:

نمودار ۱. مدل نهایی تحقیق از نرم افزار مکس کیودی

تحلیل داده های کمی حاصل از پرسش نامه با استفاده از نرم افزار اسمارت پی ال اس انجام گرفته تا معناداری روابط بین متغیرها در نظر گرفته شده و در معادله ساختاری مطرح شده و توانایی هر گویه در سنجش بُعد و مؤلفه مورد نظر سنجیده

شود. در این پژوهش روایی صوری و روایی عاملی به عنوان روشی برای تعیین اعتبار اندازه گیری، مورد استفاده قرار گرفته است، در این روش در رابطه میزان درستی و شفافیت سؤالات از تعدادی از صاحب نظران و پژوهشگران در زمینه پژوهش، از جمله اساتید راهنما و مشاور و دیگر اساتید مرتبط نظرخواهی به عمل آورده می شود، تا به این ترتیب اعتبار پرسش نامه مورد تأیید قرار گیرد، همچنین در پژوهش حاضر برای افزایش روایی، ابزارهای زیر مورد استفاده قرار گرفته است:

۱. استفاده از نظرات اساتید راهنما و مشاور و سایر اساتید مرتبط با موضوع.
  ۲. مطالعه مقالات و کتبی که از این پرسشنامه یا پرسشنامه های مشابه استفاده کرده اند.
  ۳. استفاده از روش تحلیل عاملی تاییدی و برازش مدل های اندازه گیری تحقیق.
- شاخص سی وی آر به منظور ارزیابی روایی محتوایی از نظر متخصصان در مورد میزان هماهنگی محتوای ابزار اندازه گیری به کار گرفته می شود، برای دستیابی به هدف مذکور دو روش کیفی و کمی در نظر گرفته می شود. در بررسی کیفی محتوا، پژوهشگر از متخصصان درخواست می کند تا بازخورد لازم را در ارتباط با ابزار ارائه دهند که بر اساس آن موارد مورد اصلاح قرار گرفته می شود. برای بررسی روایی محتوایی به شکل کمی از ضریب نسبی روایی محتوا (سی وی آر) استفاده می شود، برای تعیین سی وی آر از متخصصان درخواست می شود تا هر آیتم را بر اساس طیف گزینه های «ضروری است»، «مفید است؛ ولی ضرورتی ندارد»، «ضرورتی ندارد» بررسی نماید، سپس پاسخها مطابق فرمول زیر محاسبه می گردد. در این پژوهش روایی محتوایی توسط ۱۲ نفر از خبرگان تکمیل شد، حد بحرانی (حداقل مقدار روایی) عدد ۰/۵۶ است، اگر شاخص سی وی آر بیشتر از ۰/۵۶ روایی محتوایی معیارها تایید می شود، مقدار شاخص سی وی آر برای ۱۲ سنجه بیشتر از ۰/۵۶ بنابراین روایی محتوایی همه معیارهای پرسشنامه از نظر خبرگان تایید می شود. پایایی پرسشنامه مورد استفاده در پژوهش حاضر به کمک روش آلفای کرونباخ بررسی شده است، مقدار آلفای کرونباخ مقایسه های پرسشنامه از ۰/۷ بیشتر است که نشان می دهد پرسشنامه از پایایی بالایی برخوردار است.
- بنابراین، در چارچوب این پژوهش، با استفاده از مدل سازی معادلات ساختاری برای هر یک از ابعاد مدل رابطه گویه ها متغیرهای پنهان با استفاده از تحلیل عاملی تأیید در قالب مدل اندازه گیری بررسی می گردد، سپس روابط بین ابعاد مدل در قالب مدل ساختاری بررسی می شود، در این فرایند ابتدا به ارزیابی مدل های اندازه گیری در جدول ۲ پرداخته و سپس زمانیکه شواهد کافی مبنی بر روایی و پایایی مدل های اندازه گیری به دست آمد، می توان به ارزیابی مدل ساختاری پرداخت پس از برازش مدل های اندازه گیری و مدل ساختاری باید بررسی برازش مدل کلی (مدل های اندازه گیری و ساختاری در کنار هم) و با تایید برازش این بخش بررسی برازش در مدل کامل می شود.

جدول ۲. نتایج آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی و روایی همگرا

سازه	آلفای کرونباخ	میانگین واریانس تبیین شده (AVE)	پایایی ترکیبی (CR)
راهبرد	۰/۸۳۹	۰/۸۸۵	۰/۶۰۷
عوامل زمینه‌ای	۰/۸۵۷	۰/۸۹۷	۰/۶۳۵
عوامل علی	۰/۹۱۷	۰/۹۳۸	۰/۷۵۱
عوامل محوری	۰/۸۷۹	۰/۹۱۱	۰/۶۷۳
عوامل مداخله‌گر	۰/۸۶۰	۰/۸۹۹	۰/۶۴۱
پیامد	۰/۸۸۹	۰/۹۱۸	۰/۶۹۳

باتوجه به نتایج به دست آمده میزان پایایی شاخص یا همان پایایی مدل اندازه‌گیری پایایی ترکیبی و آلفای کرونباخ و بارهای استفاده شده در حد مناسب است، همگی بالا ۰/۷ و لذا میزان همبستگی لازم بین سازه‌های مدل و شاخص‌های مربوط به آن بالا است، لذا پایایی درونی مدل مناسب است. معیار دیگر برای بررسی پایایی مدل اندازه‌گیری بارهای عاملی می‌باشد، بارهای عاملی از طریق محاسبه مقدار همبستگی شاخص‌های یک مولفه با آن مولفه محاسبه می‌شوند که باید این مقدار برابر یا بیشتر از ۰/۴ شود، با توجه به نتایج بدست آمده از جدول (۳) تمامی ضرایب بارهای عاملی شاخص‌های مربوط از میزان لازم و مناسبی برخوردار می‌باشند، لذا شاخص‌های مربوط به ۶ سازه مدل مناسب می‌باشند و پایایی هر ۶ مدل اندازه‌گیری شده قابل قبول است.

جدول ۳. ضرایب بارهای عاملی و مقادیر t شاخص‌ها

سؤالات	بار عاملی	مقادیر t
Q1	۰/۸۹۲	۴۱/۹۲۶
Q2	۰/۸۹۵	۵۳/۷۷۹
Q3	۰/۸۹۷	۴۴/۵۳۲
Q4	۰/۸۱۳	۲۰/۷۸۶
Q5	۰/۸۳۳	۳۴/۲۹۷
Q6	۰/۷۸۵	۲۴/۹۲۴
Q7	۰/۸۵۵	۴۳/۸۵۰
Q8	۰/۸۱۹	۲۵/۳۳۶
Q9	۰/۸۴۵	۴۰/۳۴۸
Q10	۰/۷۹۶	۲۵/۶۳۹
Q11	۰/۷۴۹	۱۵/۵۸۴
Q12	۰/۷۴۱	۱۵/۰۶۲
Q13	۰/۸۲۶	۲۳/۸۴۴
Q14	۰/۸۱۹	۳۱/۴۰۵
Q15	۰/۷۵۷	۲۳/۰۹۴
Q16	۰/۷۶۶	۲۴/۵۸۵

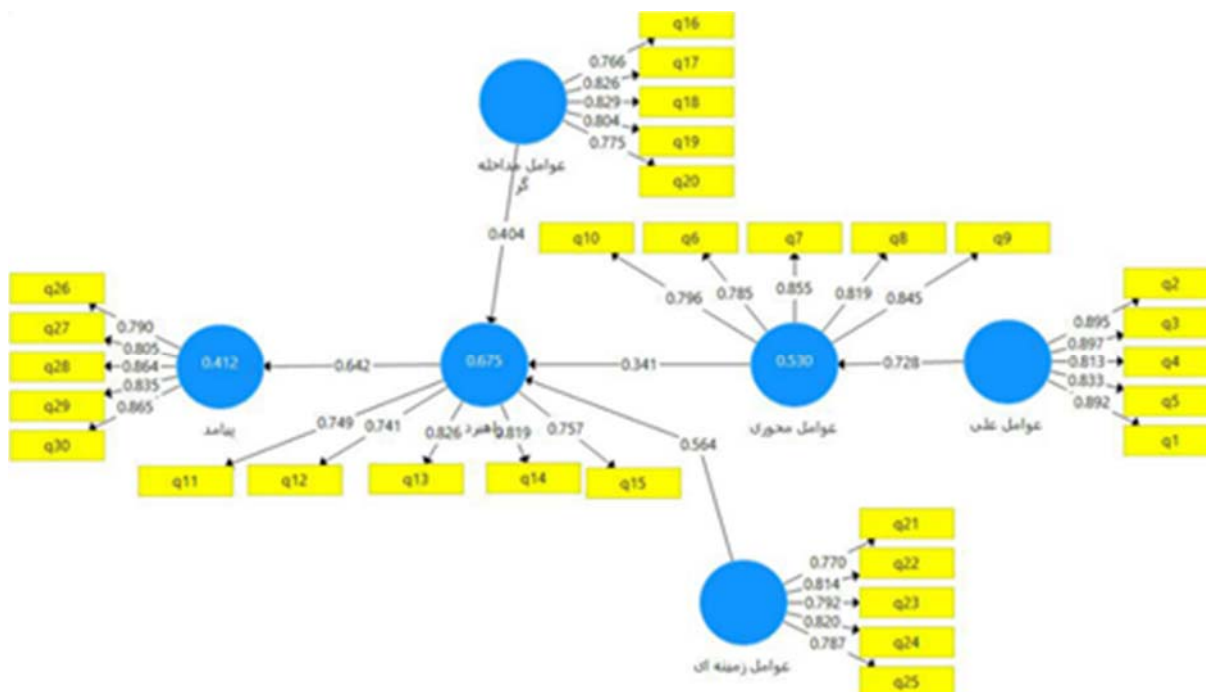
۲۹/۶۱۰	۰/۸۲۶	Q17
۲۹/۸۳۰	۰/۸۲۹	Q18
۲۹/۰۸۱	۰/۸۰۴	Q19
۲۴/۹۵۶	۰/۷۷۵	Q20
۲۰/۴۰۳	۰/۷۷۰	Q21
۲۷/۴۸۱	۰/۸۱۴	Q22
۳۳/۴۵۸	۰/۷۹۲	Q23
۳۱/۷۷۳	۰/۸۲۰	Q24
۲۰/۷۰۴	۰/۷۸۷	Q25
۲۴/۱۶۳	۰/۷۹۰	Q26
۲۶/۳۴۶	۰/۸۰۵	Q27
۴۳/۱۴۹	۰/۸۶۴	Q28
۲۴/۳۳۲	۰/۸۳۵	Q29
۳۹/۴۱۵	۰/۸۶۵	Q30

برازش مدل ساختاری: برای بررسی برازش مدل ساختاری با روش PLS در این مطالعه از ضرایب R2 و معیار Q2 استفاده شده است، R2 معیاری است که برای متصل کردن بخش اندازه گیری و بخش ساختاری مدل سازی معادلات ساختاری به کار می رود و نشان از تأثیری دارد، که یک متغیر برونزا بر یک متغیر درونزا می گذارد، Q2 معیاری است که توسط (Stone & Geysler, 1975) معرفی شد و قدرت پیش بینی مدل را مشخص می سازد مقادیر R2 و Q2 در جدول (۴) ارائه شده است.

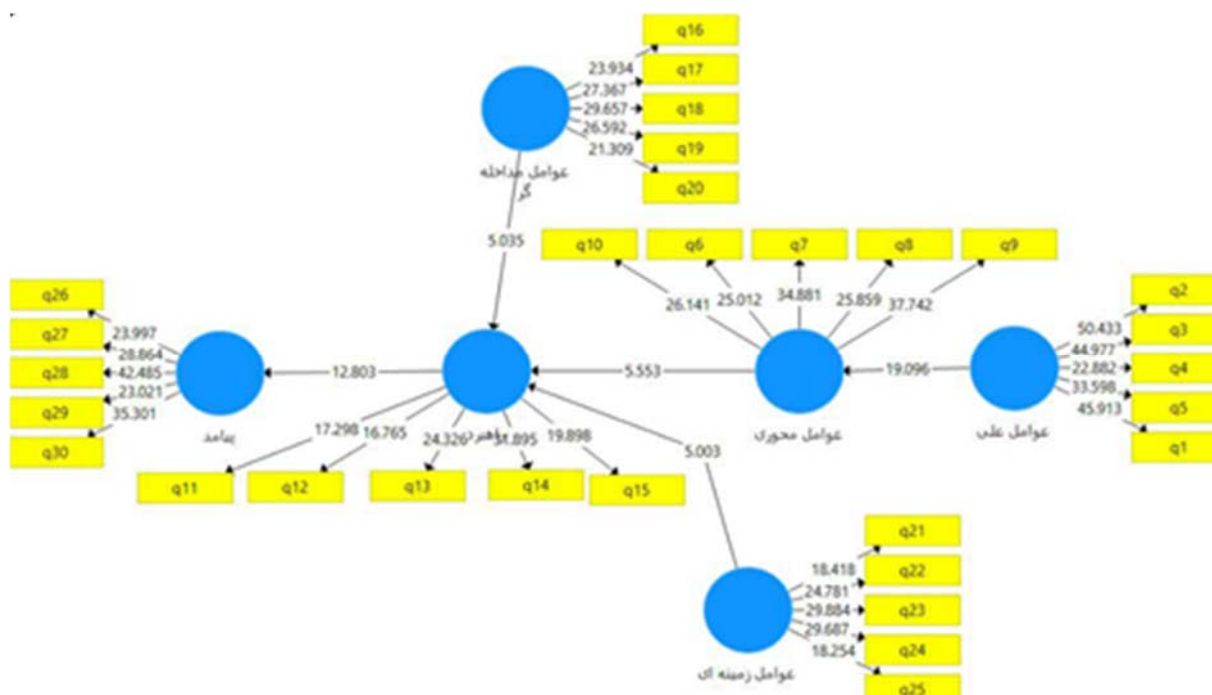
جدول ۴. مقادیر R2 و Q

ضریب تعیین	اشتراک	سازه
۰/۶۷۵	۰/۳۹۲	راهبرد
۰/۵۳۰	۰/۳۴۵	عوامل محوری
۰/۴۱۲	۰/۲۷۲	پیامد

باتوجه به مقادیر R2 و Q2 مشخص شد که مدل ساختاری از برازش و قابلیت پیش بینی مناسبی برخوردار است، همچنین مدل پژوهش و آزمون فرضیات با استفاده از رویکرد مدل سازی معادلات ساختاری به شرح زیر است.

نمودار ۲. ضرایب مسیر الگوی ارزش آفرینی در آمد مالیاتی و تولید ناخالص داخلی مبتنی بر اصلاحات نظام مالیاتی

نمودار ۳. ضرایب معناداری الگوی ارزش آفرینی در آمد مالیاتی و تولید ناخالص داخلی مبتنی بر اصلاحات نظام مالیاتی

برازش کلی مدل: شاخص GOF در مدل PLS راه‌حلی برای بررسی کلی مدل بوده بین صفر تا یک قرار دارد، و مقادیر نزدیک به یک نشانگر کیفیت مناسب مدل هستند، این شاخص توانایی پیش‌بینی کلی مدل را بررسی می‌کند و اینکه آیا مدل آزمایش شده در پیش‌بینی متغیرهای پنهان درون‌زا موفق بوده است یا خیر، برای بررسی برازش مدل کلی

از معیار GOF استفاده می‌شود $GOF=0.1$ میزان کم، $GOF=0.25$ مقدار متوسط و مقدار بزرگ $GOF=0.36$ برای سنجش اعتبار مدل‌های PLS به کار می‌رود

$$GOF = \sqrt{\text{Avg (Gommunalities)} \times \text{Avg (R}^2\text{)}}$$

باتوجه به مقدار به دست آمده برای GOF به میزان ۰/۵۹۶۴ با برازش مناسبی مدل کلی تایید می‌شود. با توجه به تحلیل اطلاعات نتایج فرضیات به صورت جدول زیر است.

جدول ۵. خروجی‌های ضریب مسیر و معناداری برای متغیرها نهایی

ضریب معناداری	ضرایب مسیر	مسیر
۱۹/۰۹۶	۰/۷۲۸	عوامل علی ← عوامل محوری
۵/۵۵۳	۰/۳۴۱	عوامل محوری ← راهبرد
۵/۰۳۵	۰/۴۰۴	عوامل مداخله گر ← راهبرد
۵/۰۰۳	۰/۵۶۴	عوامل زمینه ای ← راهبرد
۱۲/۸۰۳	۰/۶۴۲	راهبرد ← پیامد

بحث و نتیجه گیری

باتوجه به نتایج به دست آمده از تبیین الگوی ارزش آفرینی در آمد مالیاتی و تولید ناخالص داخلی مبتنی بر اصلاحات رفتاری نظام مالیاتی، می‌توان نتیجه گیری کرد. ارزش آفرینی در آمد مالیاتی و تولید ناخالص داخلی مبتنی بر اصلاحات نظام مالیاتی، به عنوان یک الگوی مهم در توسعه اقتصادی و اجتماعی کشورها، اهمیت بسیاری دارد. این الگو با بهبود نظام مالیاتی و اصلاحات مربوطه، توانایی ایجاد ارزش افزوده و توسعه پایدار را دارد. اصلاحات نظام مالیاتی باعث افزایش تولید ناخالص داخلی، رشد اقتصادی و کاهش فقر می‌شود. با اصلاح سیستم مالیاتی، نرخ مالیاتی مناسب تعیین می‌شود و تشویق به سرمایه گذاری و تولید در داخل کشور ایجاد می‌شود. همچنین، ایجاد سیستم معافیت‌ها و تسهیلات مالیاتی برای صنایع مهم و نواحی کمتر توسعه یافته، باعث ایجاد تعادل و توسعه یکنواخت در سراسر کشور می‌شود. بهبود نظام جابه جایی مالیاتی نیز از موارد مهم در اصلاحات نظام مالیاتی است. با کاهش تصاعدی اثرات سنگین مالیاتی و افزایش شفافیت و عدالت مالیاتی، انگیزه‌های ثقل مالیاتی کاهش می‌یابد و اعتماد عمومی در سیستم مالیاتی افزایش می‌یابد. همچنین، نقش تعامل دولت، بخش خصوصی و جامعه در ایجاد ارزش آفرینی در آمد مالیاتی بسیار مهم است. همکاری و هماهنگی بین این سه نهاد، باعث افزایش اثربخشی اصلاحات نظام مالیاتی و بهبود نتایج حاصله می‌شود؛ بنابراین، با اجرای اصلاحات نظام مالیاتی مبتنی بر الگوی ارزش آفرینی در آمد مالیاتی و تولید ناخالص داخلی، می‌توان به ایجاد رشد اقتصادی پایدار، کاهش فقر و بهبود شایستگی‌های اجتماعی دست یافت که اجرای اصلاحات ساختار مالیاتی، کاهش فساد مالیاتی، اصلاح سیستم نظارت و اجرای مالیاتی، ترویج فرهنگ مالیاتی، کاهش تبعیض مالیاتی، اصلاح سیستم مالیاتی، استقرار نظام مالیاتی عادلانه، اصلاحات قانونی و سیاست‌های مالیاتی منجر به بهبود قابل توجهی در درآمد مالیاتی و تولید ناخالص داخلی می‌شوند. این تغییرات همچنین می‌توانند توسعه اقتصادی و افزایش توانمندی مالیاتی را تحقق دهند، فساد مالیاتی را کاهش دهند و قابلیت رقابتی اقتصاد را افزایش دهند؛ بنابراین، اصلاحات رفتاری نظام مالیاتی و تدابیر مرتبط با

آنها برای بهبود درآمد مالیاتی و تولید ناخالص داخلی بسیار حائز اهمیت هستند. الگوی بهبود درآمد مالیاتی و تولید ناخالص داخلی مبتنی بر اصلاحات رفتاری نظام مالیاتی، به عنوان یک رویکرد نوین در مدیریت مالیاتی، به منظور افزایش درآمد مالیاتی و بهبود عملکرد اقتصادی و اجتماعی کشور مورد استفاده قرار می گیرد. این رویکرد بر اساس تحلیل رفتاری افراد و شرکتها در قبال پرداخت مالیات، تغییر رفتار آنها را هدف قرار می دهد تا عملکرد مالیاتی بهبود یابد. اصلاحات رفتاری نظام مالیاتی شامل تغییر ساختار و قوانین مالیاتی، تشدید نظارت و اجرای مالیاتی، ترویج فرهنگ مالیاتی و ساده سازی سیستم مالیاتی است. این اصلاحات باعث افزایش انگیزه مردم و شرکتها برای پرداخت مالیات می شود و فرهنگی سازمانی را برای رعایت قوانین مالیاتی ایجاد می کند. از طرفی، تشدید نظارت و اجرای مالیاتی، فرصت های فساد مالیاتی را کاهش می دهد و بهبود درآمد مالیاتی را به همراه دارد. ترویج فرهنگ مالیاتی نیز با افزایش آگاهی مردم درباره اهمیت پرداخت مالیات و همکاری با نظام مالیاتی، انگیزه های اقتصادی و اخلاقی مرتبط با پرداخت مالیات را تقویت می کند. این ترویج می تواند بهبود قابل توجهی در درآمد مالیاتی و تولید ناخالص داخلی را به همراه داشته باشد. ساده سازی سیستم مالیاتی و کاهش معافیتها و استثنائات نیز می تواند به افزایش درآمد مالیاتی و تولید ناخالص داخلی کمک کند. ساختار مالیاتی بهینه و عادلانه، انگیزه های اقتصادی و تولیدی را تقویت می کند و به افراد و شرکتها انگیزه می دهد تا به طور مسئولانه در قبال پرداخت مالیات عمل کنند. با اصلاح ساختار مالیاتی و تعادل در بار مالیاتی، امکان افزایش درآمد مالیاتی و تولید ناخالص داخلی وجود دارد. توزیع منصفانه بار مالیاتی، بهبود انصاف مالیاتی را به همراه دارد و به افراد و شرکتها انگیزه می دهد تا به طور مسئولانه پرداخت مالیات نمایند. سیستم نظارت و اجرای مالیاتی، امکان کاهش فساد مالیاتی و افزایش درآمد مالیاتی وجود دارد. تشدید نظارت و تنظیم مکانیزم های پیشگیری و تشخیص فساد، بهبود قابل توجهی در محدود کردن فساد مالیاتی است که با ترویج فرهنگ مالیاتی، امکان افزایش آگاهی افراد و شرکتها درباره اهمیت پرداخت مالیات و همکاری با نظام مالیاتی و ترویج ارزشها و اخلاقیات مرتبط با پرداخت مالیات، بهبود درآمد مالیاتی و تولید ناخالص داخلی را به همراه دارد. با ساده سازی قوانین مالیاتی و کاهش معافیتها و استثنائات، امکان افزایش درآمد مالیاتی و تولید ناخالص داخلی وجود دارد. ساختار مالیاتی بهینه و عادلانه، انگیزه های اقتصادی و تولیدی را تقویت می کند و به افراد و شرکتها انگیزه می دهد تا به طور مسئولانه در قبال پرداخت مالیات عمل نمود بنابراین، باتوجه به این نتایج، اجرای اصلاحات رفتاری در نظام مالیاتی می تواند بهبود قابل توجهی در درآمد مالیاتی و تولید ناخالص داخلی را به همراه داشته باشد و این بهبودها از لحاظ اقتصادی، اجتماعی و سیاسی قابل توجیه است. به طور کلی، اصلاحات رفتاری در نظام مالیاتی می تواند منجر به بهبود قابل توجهی در درآمد مالیاتی و تولید ناخالص داخلی شود. این بهبودها از لحاظ اقتصادی، اجتماعی و سیاسی قابل توجیه است و به تحقق توسعه پایدار و توازن اقتصادی می تواند کمک نماید. یافته های پژوهش نشان داد که شکل گیری مفهوم شاخص های ارزش آفرینی درآمد مالیاتی و تولید ناخالص داخلی مبتنی بر اصلاحات نظام مالیاتی شامل ۶۹ مولفه در قالب ۴۳ مقوله و ۱۷ مقوله عمده است. در طی روابط بررسی شده، مدل مفهومی تحقیق پیاده سازی شده است. نتایج تحقیق نشان می دهد که تأثیرگذاری بین مولفه ها در مطالعه کمی، از میزان لازم و مناسبی برخوردار بوده است. نتیجه گیری اصلاحات نظام مالیاتی با تمرکز بر ارزش آفرینی درآمد مالیاتی و تولید ناخالص داخلی، اهمیت بسیاری در توسعه اقتصادی و اجتماعی کشورها دارند. با بهبود نظام مالیاتی و اصلاحات مربوطه، می توان به ایجاد ارزش افزوده، توسعه پایدار، کاهش فقر و بهبود شایستگی های

اجتماعی دست یافت. نتایج این پژوهش با نتایج (Ramezani et al, 2024) (Jiang & et al, 2023)، (Cateia, 2023)، (Nguyen et al) (Sarmad et al, 2022) (Fstmawati, 2022) (Yu, 2022) (Hayo & Mierzwa, 2022)، (Ferreira & al, 2021) (Mohajeri et al, 2020) (Hasanvand et al, 2020)، (Makiyan et al, 2019) همسو می باشد. (Ramezani et al, 2024) نشان دادند که اصلاحات رفتاری می تواند بهبود قابل توجهی در آمد مالیاتی و تولید ناخالص داخلی را به همراه داشته باشد، نظام مالیاتی باید عادلانه و شفاف باشد. این به معنای این است که مالیات ها باید به نسبت درآمد و ثروت افراد تعیین شود و همچنین اطلاعات درباره قوانین مالیاتی باید برای عموم قابل دسترس باشد. این اصلاحات رفتاری می تواند بهبود قابل توجهی در آگاهی عمومی درباره سیاست های مالیاتی و در نتیجه افزایش رعایت قوانین مالیاتی و کاهش فرار مالیاتی داشته باشند. هدف پژوهش تبیین الگوی بهبود درآمد مالیاتی و تولید ناخالص داخلی مبتنی بر اصلاحات رفتاری نظام مالیاتی است. یافته های پژوهش نشان داد که بهبود درآمد مالیاتی و تولید ناخالص داخلی مبتنی بر اصلاحات رفتاری نظام مالیاتی (شامل مضامین شرایط علی: اقتصادی، اجتماعی و سیاسی؛ شرایط محوری: ساختار مالیاتی، کاهش فساد مالیاتی، اصلاح سیستم نظارت و اجرا مالیاتی؛ شرایط راهبرد ها: ترویج فرهنگ مالیاتی، کاهش تبعیض مالیاتی و اصلاح سیستم مالیاتی؛ شرایط مداخله گر: اصلاحات قانونی و سیاست های مالیاتی؛ شرایط زمینه ای: سطح توسعه اقتصادی، سطح توانمندی مالیاتی و استقرار نظام مالیاتی عادلانه؛ شرایط پیامدها: افزایش تولید، افزایش قابلیت رقابتی اقتصادی و کاهش فساد مالیاتی) می تواند تاثیر داشته باشد. (Hayo & Mierzwa, 2022) با استفاده از شوک مورد علاقه، اطلاعات روایی در مورد تغییرات مالیاتی آتی در سه ماهه معرفی آنها به بدنه قانونگذاری، آنها نتایج پویا پیش بینی های محلی را تجزیه و تحلیل کردند. پس از تدوین پیش نویس کاهش مالیات، فعالیت اقتصادی در ایالات متحده (بریتانیا) کاهش می یابد (افزایش می یابد)، اما در آلمان بی تاثیر باقی می ماند. وقتی اجازه دادند پاسخ ها در چرخه تجاری متفاوت باشند، شواهدی پیدا کردند که تولید ناخالص داخلی ایالات متحده بدون توجه به چرخه تجاری کاهش می یابد، در حالی که تولید ناخالص داخلی بریتانیا فقط در زمان های غیر رکودی افزایش می یابد. تولید ناخالص داخلی آلمان در دوران رکود (غیر رکود) افزایش می یابد (کاهش می یابد).

با توجه به نتایج پژوهش پیشنهادات زیر ارائه گردید:

۱. اصلاح قوانین و مقررات مالیاتی به منظور ساده سازی و شفافیت بیشتر در نظام مالیاتی که به کاهش فرصت های برای تبدیل مالیاتی و کاهش فساد مالیاتی منجر خواهد شد.
۲. ایجاد تشویق های مالیاتی برای سرمایه گذاری های بلندمدت و ایجاد اشتغال، به ویژه در صنایع محلی و بخش های فناورانه.
۳. اصلاح قوانین مالیاتی به منظور کاهش تبعیض های مالیاتی و حذف امتیازهای نامنصف مالیاتی که می تواند انگیزه های اقتصادی را تضعیف کند.
۴. ایجاد تسهیلات مالیاتی و حمایت های ویژه برای کسب و کارهای کوچک و متوسط به منظور افزایش تولید و ایجاد اشتغال در این بخش.
۵. اصلاحات در نرخ ها و ساختار های مالیاتی برای تشویق به ایجاد درآمد و افزایش توزیع عادلانه تر درآمدها.
۶. افزایش نظارت و اجرای دقیق قوانین مالیاتی به منظور جلوگیری از فرار مالیاتی و تضعیف قوانین مالیاتی.

۷. آموزش و ترویج فرهنگ مالیاتی در جامعه به منظور افزایش آگاهی مردم از اهمیت پرداخت مالیات و حفظ تعهد مالیاتی.

Reference

- Ahmadi Mousavi, S; (2022), Prevention of tax evasion, the strategic necessity of Iran's tax system, *Journal of Judicial Law Perspectives*, (27)98. doi: 10.22034/jlvi.2023.703716. (in Persian).
- Akcigit, Ufuk, John R. Grigsby, Tom Nicholas, and Stefanie Stantcheva. (2018). Taxation and Innovation in the 20th Century. NBER Working Paper 24982.
- Arabi, Z., & Kazemi, A. (2014). The Effect of Human Development Index on Iranian GDP. *Economic Growth and Development Research*, 5(17), 124-109. doi: [20.1001.1.22285954.1393.5.17.7.1](https://doi.org/10.1001.1.22285954.1393.5.17.7.1) (in Persian)
- Bhalla, N., Kaur, I., & Sharma, R. K. (2022). Examining the Effect of Tax Reform Determinants, Firms' Characteristics and Demographic Factors on the Financial Performance of Small and Micro Enterprises. *Sustainability*, 14(14), DOI:[10.3390/su14148270](https://doi.org/10.3390/su14148270)
- Boudelai, H. (2015). Phenomenological research method. Tehran: Sociologists Publications. (in Persian)
- Capasso, S; Cicatiello, L; Simone, E; Gaeta, G; Mourão, P; (2021), Fiscal transparency and tax ethics: does better information lead to greater compliance?, *Journal of Policy Modeling*, (43)5. DOI: [10.1016/j.jpolmod.2020.06.003](https://doi.org/10.1016/j.jpolmod.2020.06.003)
- Creswell, w. J. (2007). *Qualitative inquiry and research design: choosing among five approaches*. Thousand oaks: sage publications.
- Drummond, C., & McGrath, H., & O'Toole, T. (2023). Beyond the platform: Social media as a multi-faceted resource in value creation for entrepreneurial firms in a collaborative network. *Journal of Business Research*, 158, 113669. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2023.113669>
- Fang, H; Su, Y., & Lu, W. (2022), Tax incentive and corporate financial performance: Evidence from income tax revenue sharing reform in China, Elsevier, *Journal of Asian Economics*, (81). DOI: [10.1016/j.asieco.2022.101505](https://doi.org/10.1016/j.asieco.2022.101505)
- Fatmawati, K. (2022). Gross domestic product: Financing & Investment Activities and State Expenditures. *KINERJA: Jurnal Manajemen Organisasi dan Industri*, 1(1), 11-18. DOI: <https://doi.org/10.37481/jmoi.v1i1.3>
- Ferreira, S., & Cateia, J. (2023), Trade reform, infrastructure investment, and structural transformation in Africa: Evidence from Guinea-Bissau, *Emerging Markets Review*, Volume 55, June
- Gari Nejad, G., & Chapardar, E. (2013). Investigating the effective factors of tax revenues in Iran, *Economic Sciences Quarterly*, 6(20), 69-92. SID. <https://sid.ir/paper/229214/fa> (in Persian)
- Haj Mahmoud Attar, F., & Araei, V. (2022). the effect of trust in the government on the voluntary compliance of taxpayers with the mediating role of the perception of tax justice, *Journal of Financial Accounting and Audit Research*, (14), 56. Doi: [10.30495/faar.2022.698391](https://doi.org/10.30495/faar.2022.698391) (in Persian)
- Hasa Yeganeh, Y., & Behshur, I., & Shokri Kayani, M. (2017). the relationship between the transparency of financial reporting and the effective tax rate, *Journal of Financial Accounting and Audit Research*, 10(38). 1-30. SID. <https://sid.ir/paper/198144/fa> (in Persian)
- Hasanvand, M., & Yazdani Zazerani, M. R., & Goodarzi, M. (2020). Identify and Prioritize Tax Policy Process Issues in Islamic Republic of Iran. *Iranian Journal of Public Policy*, 6(1), 241-260. doi: 10.22059/jppolicy.2020.76989. (In Persian).
- Hayo, B., & Mierzwa, S. (2022). Legislative tax announcements and GDP: Evidence from the United States, Germany, and the United Kingdom. *Economics Letters*, 216, DOI: [10.1016/j.econlet.2022.110548](https://doi.org/10.1016/j.econlet.2022.110548)
- Jiang, O., & Chen, Y., & Sun, T. (2023), Government social media and corporate tax avoidance, *China Journal of Accounting Research*, Volume 16, Issue 2, June. <https://doi.org/10.1016/j.cjar.2023.100304>
- Khadim Alizadeh A. (2016). Tax system compatible with resistance economy in Iran. *Tax research paper*. 32(80). 176-146 (in Persian)
- MAKIYAN, SEYED NEZAMUDDIN, tavakolian, hosein, & Najafi Farashah, S.M.Saleh. (2020). Effects of Direct Tax Shock on GDP and Inflation in Iran in the Context of a Dynamic Stochastic

- General Equilibrium Model. JOURNAL OF FINANCIAL ECONOMICS (FINANCIAL ECONOMICS AND DEVELOPMENT), 13(49), 1-45. SID. <https://sid.ir/paper/229282/en> .(in Persian)
- Mertens, Karel., & Jose, L., & Montiel, O. (2018). Marginal Tax Rates and Income: New Time Series Evidence, Quarterly Journal of Economics 133 (4), 1803–1884 <http://hdl.handle.net/10.1093/qje/qjy008>.
- Milosavljević, M., & Radovanović, S., & Delibašić, B. (2023). What drives the performance of tax administrations? Evidence from selected european countries. Economic Modelling, 106217. DOI: 10.1016/j.econmod.2023.106217
- Mohajeri, P., & Taleblo, R., & Setarei, L. (2020) Identifying the Effective Factors on VAT Revenues to GDP Ratio with an Emphasis on Registration Threshold. J Tax Res 2020; 28 (45): 7-35 URL: <http://taxjournal.ir/article-1-1817-fa.html> .(in Persian)
- Murín, M., & Macek, R. (2021). Identifying Growth-Enhancing Tax Reforms in Advanced Countries Using World Tax Index Dataset. In Proceedings of the International Scientific Conference Economic and Social Policy ,pp. 316-325.
- Nawaz, F. (2010). Exploring the Relationships between Corruption and Tax Revenue. In: U4 Helpdesk
- Nguyen, Anh D. M., & Luisanna Onnis, & Raffaele Rossi, (2021). The Macroeconomic Effects of Income and Consumption Tax Changes, American Economic Journal: Economic Policy 13 (2): 439-66 DOI: 10.1257/pol.20170241
- Panahian, H., & Hemmati, H., & Shipourian, S. (2012). the relationship between cultural dimensions and the values of tax systems (tax simplicity and transparency), Cultural Management Journal,5(4). (In Persian)
- Ramezani, B., & Maleki chubari, M., & Kheradyar, S. (2024). Explaining the pattern of improving tax revenue and gross domestic product based on the behavioral reforms of the tax system. mieaoi 2025; 13 (46) : 12. URL: <http://mieaoi.ir/article-1-1528-fa.html> .(in Persian)
- Rukanova, B., & van Engelenburg, S., & Ubacht, J., & Tan, Y. H., & Geurts, M., & Sies, M., & van Dijk, D. (2023). Public value creation through voluntary business to government information sharing enabled by digital infrastructure innovations: a framework for analysis. Government Information Quarterly, 40(2), 101786. <https://doi.org/10.1016/j.giq.2022.101786>
- Sarmad, A., & Adalberto, R., & Muhammad , F. (2022). Corporate Taxation and Firm-Specific Determinants of Capital Structure: Evidence from the UK and US Multinational Firms/, Journal of risk and financial management.(2),15-55. <https://doi.org/10.3390/jrfm15020055>. (In Persian).
- Saptono, P. B., & Mahmud, G. (2022). Institutional environment and tax performance: empirical evidence from developing economies. Public Sector Economics, 46(2), 207-237 . DOI: 10.3326/pse.46.2.2
- Yang,C; Zhao,X; Zhu,Sh; (2023), Tax progressivity and the Pareto tail of income distributions, Economics Letters,Available online 30 July. DOI: 10.1016/j.econlet.2023.111273
- Yang,J; Kang,Y; (2023), Effects of home country tax reform on FDI inflows to South Korea: A synthetic control method approach, Economics Letters,225, DOI: 10.1016/j.econlet.2023.111051
- Yu, Jingyuan. (2022). Tax structure and corporate tax compliance: evidence from China.Economic research, <https://doi.org/10.1080/1331677X.2022.2080736>.
- Ziya'i, Z., & mohajeri, P., & Nasiri Aghdam, A. (2016). The Effect of Information Sharing on Tax-to-GDP Ratio. Economics Research, 16(63), 119-146. doi: 10.22054/joer.2017.7586 .(in Persian)